

# ESTRATÈGIES DELS MUNICIPIS EN MATÈRIA DE JOVENTUT A CATALUNYA

Una anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques  
2016-2017



# **ESTRATÈGIES DELS MUNICIPIS EN MATÈRIA DE JOVENTUT A CATALUNYA**

Una anàlisi de l'Enquesta a municipis  
i comarques 2016-2017



Generalitat de Catalunya  
**Departament de Treball,  
Afers Socials i Famílies**

JOVENTUT

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

**Fabra i Anton, Saleta, autor**

Estratègies dels municipis en matèria de joventut a Catalunya : una anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques 2016-2017. – 1a edició. – (Col·lecció aportacions ; número 57)

Bibliografia

ISBN 9788439398103

I. Catalunya. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies II. Títol III.

Col·lecció: Aportacions ; 57

1. Catalunya – Política de la joventut

364-053.81:351.84(460.23)

Aquesta publicació es pot consultar a [www.gencat.cat/joventut/observatori](http://www.gencat.cat/joventut/observatori)

© Generalitat de Catalunya  
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies  
Direcció General de Joventut



Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Observatori Català de la Joventut

1a edició: novembre de 2018

Tiratge: 200 exemplars

Autora: Saleta Fabra i Anton

Disseny i maquetació: Àrea d'innovació i programes estratègics. Unitat d'autoedició i disseny.

Direcció General de Joventut

Impressió: Entitat Autònoma del Diari Oficial i Publicacions

D.L.: B 28537-2018

ISBN: 978-84-393-9810-3

# ÍNDEX

<b>PRESENTACIÓ</b>	<b>5</b>
<b>INTRODUCCIÓ</b>	<b>7</b>
<b>1. PLANTEJAMENT ANALÍTIC I METODOLOGIA</b>	<b>9</b>
<b>2. CONTEXT</b>	<b>11</b>
<b>3. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT AFIRMATIVES</b>	<b>13</b>
3.1. Els àmbits d'actuació orientats a l'afirmació juvenil	<b>15</b>
3.2. Tipus de municipis segons les estratègies per desenvolupar els àmbits afirmatius	<b>19</b>
3.3. L'efecte de les estructures en la configuració dels grups	<b>28</b>
<b>4. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT EN ELS ÀMBITS VINCULATS A LES TRANSICIONS</b>	<b>31</b>
4.1. Els àmbits orientats a les transicions juvenils	<b>32</b>
4.2. Tipus de municipis segons les estratègies per incidir en les transicions juvenils	<b>35</b>
4.3. L'efecte de les estructures en la configuració dels grups	<b>42</b>
<b>5. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT ORIENTADES ALS EIXOS DE DESIGUALTAT JUVENIL</b>	<b>45</b>
5.1. Els àmbits orientats als eixos de desigualtat juvenil	<b>46</b>
5.2. Tipus de municipis segons les estratègies per incidir en els eixos de desigualtat	<b>49</b>
5.3. L'efecte de les estructures en la configuració dels grups	<b>55</b>

<b>6. CONCLUSIONS</b>	<b>59</b>
<b>BIBLIOGRAFIA</b>	<b>67</b>
<b>ANNEX</b>	<b>71</b>

La publicació que teniu a les vostres mans és el resultat de l'anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques que té per objectiu millorar el coneixement sobre les polítiques de joventut desplegades arreu del territori a través de la recollida de dades sobre l'acció dels ens locals i les seves estructures en matèria de joventut.

El Pla nacional de joventut de Catalunya, en tant que document de consens que estableix l'estratègia comuna a les polítiques de joventut del territori català, reconeix la importància del conjunt d'ens locals i, específicament, dels municipis, a través del Projecte Territori. Aquest es basa en un model de coordinació i de complementarietat entre la Generalitat de Catalunya, a través de la Direcció General de Joventut, i els ens locals, en tant que agents estratègics del treball amb joves sota el principi de proximitat. Partint d'aquest dictat, des de la Direcció General de Joventut treballem per reforçar i donar suport als ens locals en el desenvolupament de la seva tasca en joventut. I ho fem amb el convenciment que el coneixement disciplinat, basat en l'evidència i en una anàlisi acurada de l'acció dels ens locals, és el punt de partida per millorar l'estratègia compartida.

Amb aquesta voluntat, fer una nova edició de l'Enquesta a municipis i comarques, que en va tenir una primera l'any 2009, ha estat un compromís ferm i decidit per aprofundir en el coneixement necessari per seguir impulsant les polítiques de joventut arreu del país.

Em complau, doncs, presentar-vos aquest estudi que posa el focus analític en les estratègies seguides pels municipis i comarques catalanes en el desenvolupament de les polítiques de joventut. I ho faig amb el desig que constitueixi una eina per orientar prioritats i línies de treball pel conjunt de professionals que treballem per millorar les oportunitats presents i futures dels i de les joves a Catalunya.

**NORMA PUJOL I FARRÉ**

Directora general de Joventut



# INTRODUCCIÓ

Vivim en societats complexes i dinàmiques, amb problemes i necessitats socials que són també complexes i multicausals que requereixen d'una resposta integral per part dels poders públics. En aquest context, les administracions públiques veuen, cada cop més, la necessitat de generar respostes ràpides i creatives a aquestes necessitats (Brugué i Canal, 2010), i que incorporin un model de coordinació basat en relacions de cooperació entre les administracions públiques, la ciutadania i els agents socials i econòmics que tenen incidència en aquests problemes i necessitats (Campillo, 2013). Les administracions públiques, que proveeixen de serveis (en format de polítiques) destinats a donar resposta a les necessitats de la ciutadania, han vist desbordada la seva capacitat de reacció i resolució dels problemes socials. Als ja vells problemes de l'Administració s'hi han de sumar una demanada creixent per part de la ciutadania i la complexitat dels canals i instruments que fan servir per canalitzar-la (Brugué *et al.*, 2015).

Abordar les polítiques de joventut des d'aquesta òptica implica, necessàriament, remetre'ns a un seguit de trets diferenciadors que les defineixen com una esfera de treball amb una forta orientació relacional i que, alhora, les situa en un debat constant sobre el seu objecte i objectius. El fet que dins del marc de les polítiques de joventut es treballin àmbits que sobrepassen les competències explícitament adscrites a joventut, com són el treball, l'educació, la cultura o la salut, entre d'altres, planteja un debat sobre el rol que han de tenir les àrees i els departaments de joventut en el marc de les seves organitzacions per garantir que les persones joves siguin ateses en la seva especificitat personal i col·lectiva. A banda, les polítiques de joventut es definiran, explícitament o no, segons la concepció de joventut que es tingui. "Alguns debats sobre l'orientació de les polítiques de joventut centren la discussió sobre si s'haurien d'enfocar a desenvolupar la joventut a través d'ajudar la gent jove a ser jove" (Bendit, 2007), amb la qual cosa s'ubiquen en el marc de les polítiques afirmatives; o bé haurien d'anar dirigides a incidir en les transicions



juvenils, entenent la joventut com un estat de pas, com un camí cap a la vida adulta. Complementàriament, les polítiques de joventut, enteses com a polítiques de benestar, han de poder incidir en les situacions de risc i vulnerabilitat que pateix el col·lectiu juvenil. Aquest treball es pot abordar tant com una metodologia de treball transversal, que incorpora la diversitat de situacions juvenils en els diferents àmbits de treball de les polítiques de joventut, com un abordatge substantiu amb programes i actuacions orientats a incidir en aquests problemes com a objectiu final. Aquestes maneres diferents d'amarar les polítiques de joventut, que no són excloents entre si, es cristal·litzen, tant en uns models d'intervenció (orientació dels programes i actuacions adreçats a joves) com en la capacitat, en el cas que ens ocupa, dels municipis per generar estratègies diverses davant d'un mateix problema o d'una necessitat social.

Aquesta publicació se centra a descriure i analitzar les estratègies que adopten els municipis catalans per fer front a la complexitat que implica el treball amb joves. Les polítiques de joventut han estat tractades, sobretot el seu enfocament teòric i la seva metodologia. Són molts els textos que aborden des d'una òptica discursiva quin ha de ser el seu objecte però, encara avui, hi ha una manca d'evidència empírica que abordi l'àmbit de les polítiques de joventut des d'una perspectiva disciplinada (Residori *et al.*, 2015). Aquí s'analitza l'abordatge municipal de les polítiques de joventut atenent a una tipificació dels municipis catalans segons els models d'intervenció per a cadascuna de les orientacions descrites: polítiques de joventut afirmatives, les orientades a les transicions juvenils i les que tenen per objectiu incidir en els eixos de desigualtat que afecten les persones joves.

## 1. PLANTEJAMENT ANALÍTIC I METODOLOGIA

Les dades que es fan servir en aquesta publicació s'extreuen de l'Enquesta a municipis i comarques (a partir d'ara EMC) impulsada per l'Observatori Català de la Joventut durant el darrer trimestre de 2016 i el primer de 2017. Aquesta enquesta s'ha adreçat al conjunt de municipis i consells comarcals de Catalunya a través de dues versions d'un qüestionari, una per a cadascuna d'aquestes administracions, i recull informació diversa sobre les estructures locals de joventut i la seva dotació, les polítiques de joventut dutes a terme en l'àmbit local i el model de desplegament d'aquestes.

Aquest informe es desenvolupa des d'una perspectiva distributiva a través de les dades vinculades als municipis catalans. A continuació, es presenten les característiques principals de l'EMC.

**Univers:** regidories/àrees de joventut de Catalunya

**Mostra:** 645 municipis

Entrevista en línia autoadministrada

Mostreig aleatori simple

Reequilibrament de la mostra segons la grandària i la demarcació de joventut

**Marge d'error:**  $\pm 2,23$  per un nivell de confiança del 95,5% (2 sigmes) i sota supòsit de màxima indeterminació ( $p=q=50\%$ ).

**Treball de camp:** del 12 de desembre de 2016 al 3 de febrer de 2017

L'informe s'inicia amb un primer capítol de contextualització (capítol 2) d'alguns dels trets definitoris de les polítiques de joventut catalanes en el plànol normatiu i discursiu. A continuació, en els capítols 3, 4 i 5, s'analitza l'acció dels municipis des de tres perspectives d'intervenció de les polítiques de joventut: polítiques afirmatives, polítiques orientades a les transicions juvenils i polítiques adreçades a incidir en els eixos de desigualtat juvenil. En cadascun d'aquests capítols, s'hi desenvolupa un primer apartat amb la conceptualització d'aquestes aproximacions i dels àmbits que els són propis, seguit d'una síntesi sobre com els municipis despleguen aquests àmbits de manera desagregada (taules 1, 2 i 3 de l'annex). Tot seguit, s'aplica, per cadascun dels capítols, una anàlisi de clúster, a partir d'unes variables de síntesi que trobareu a les taules 4, 6 i 8, també de l'annex, que tipifica els consistoris municipals segons les estratègies seguides en cada una de les perspectives esmentades. Cada apartat finalitza amb una anàlisi sobre l'associació entre les estructures municipals i territorials i la pertinença als grups municipals sorgits de l'anàlisi de clúster (vegeu les taules 5, 7 i 9 de l'annex). Finalment, la publicació presenta un capítol de síntesi sobre el conjunt d'anàlisis presents al llarg de la publicació.

## 2. CONTEXT

En l'anàlisi dels models d'intervenció dels municipis en matèria de joventut, cal fer esment a alguns aspectes metodològics i el model de desplegament territorial que se situen en el centre discursiu de les polítiques de joventut a Catalunya i que tractarem en aquest apartat. Les competències en joventut són exclusives de la Generalitat de Catalunya que, a través de la Direcció General de Joventut (DGJ), articula, d'una banda, programes adreçats directament al col·lectiu juvenil i, de l'altra, un model de desplegament i de coordinació entre els agents que intervenen en l'àmbit de la joventut arreu del territori català. Des del punt de vista normatiu, la Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut, estableix un model de desplegament basat en tres projectes: el Projecte Govern, constituït per l'òrgan competent en matèria de joventut de la Generalitat de Catalunya, a través de la DGJ, i pels departaments de la Generalitat que duen a terme actuacions adreçades a joves; el Projecte Territori, constituït pel conjunt d'ens locals de Catalunya en coordinació amb la DGJ, i el Projecte Jove, representat pel moviment juvenil organitzat i liderat pel Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC). Aquest model de desplegament requereix, d'una banda, una coordinació entre els diferents nivells de l'Administració pública i, d'una altra, d'aquests amb el col·lectiu juvenil que apunta la necessitat d'arranjar esforços i recursos sota el paraigua d'una metodologia de treball i uns objectius comuns.

En la mateixa línia, des del punt de vista discursiu, tant l'actual Pla nacional de joventut (PNJCat), amb vigència fins a l'any 2020, com el que ja s'ha finalitzat, que va tenir vigència entre els anys 2000 i 2010, plantegen les polítiques de joventut des de la perspectiva explícita de la integralitat, ja que entenen que els problemes juvenils s'han d'entomar des d'una òptica multicausal i que, en conseqüència, les respostes de l'Administració han de ser capaces d'abordar aquesta multidimensionalitat, tot considerant l'acció dels agents administratius que es veuen implicats en el problema o necessitat a abordar. Així mateix, les persones joves

han de formar part activa del desenvolupament de les qüestions que els afecten a través de mecanismes d'interlocució amb l'Administració i els poders públics que permetin canalitzar les seves demandes i iniciatives.

En aquest context normatiu i discursiu es dona una rellevància especial a tres principis metodològics clau: la participació juvenil, la interdepartamentalitat i la interinstitucionalitat.

- La participació juvenil, entesa com una metodologia que apunta a un procés de treball amb les persones joves en què, partint dels principis de proximitat i subsidiarietat, les administracions públiques locals incorporen la veu i les maneres de fer de les persones joves en el desenvolupament de les polítiques que els afecten.
- La interdepartamentalitat està referida a les relacions horitzontals que es donen en el marc d'una mateixa organització, és a dir, a la col·laboració entre les àrees i les regidories de joventut i les àrees que intervenen, i que sovint són les que disposen de competència, en els àmbits que són propis de les polítiques de joventut.
- La interinstitucionalitat s'entén com la coordinació vertical o multinivell entre diferents administracions que són part i alhora solució dels problemes juvenils.

En aquesta línia, l'EMC recull alguns indicadors que ens aproximem a la manera en què els municipis apliquen aquesta metodologia en els àmbits que són propis de les polítiques de joventut. A les taules 1, 2 i 3 de l'annex, s'hi recullen els percentatges i les mitjanes d'aplicació d'aquests principis metodològics. Aquests es contrasten amb la capacitat dels municipis per dur a terme les polítiques de joventut en cadascun dels àmbits, indicat a través del percentatge de realització, la importància atorgada a cada àmbit en termes de dedicació de recursos (humans, econòmics, temporals, etc.) i la percepció d'èxit de les polítiques desenvolupades. Aquests indicadors serveixen, en les anàlisis que es desenvolupen a continuació, per establir un marc analític que doni comptes de la capacitat dels municipis per desenvolupar polítiques de joventut atenent a diferents orientacions que són objecte de la publicació i que es descriuen a l'inici de cada apartat.

### 3. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT AFIRMATIVES

Com s'ha apuntat, les polítiques afirmatives són les que parteixen de la consideració que la joventut és una etapa plena, definida per un seguit de dinàmiques i codis propis de la condició juvenil. Les polítiques afirmatives són, doncs, les que tracten temes que són particulars a la condició juvenil i que requereixen un enfocament centrat en allò que diferencia les persones joves de la resta de la societat (Serracant i Llopart, 2004).

L'anàlisi del marc d'acció de les polítiques afirmatives requereix alguns acotaments teòrics. D'una banda, la consideració de la joventut des d'una perspectiva afirmativa pot ser abordada, simplificant, tal volta en excés, des de dues perspectives: la joventut com a problema o la joventut com a recurs o riquesa per a la societat. La joventut com a problema es relaciona amb la idea de risc. Concep la joventut com un període en què es produeix un trencament amb allò que s'accepta socialment, i pot tenir, alhora, diversos abordatges: d'integració social, de participació, de desviació cultural o trencament de les dinàmiques socials establertes, entre d'altres (Bendit, 2007). Això també passa amb la concepció de la joventut com a recurs, en què les persones joves poden ser considerades com un motor de la cultura i els valors del futur, els valors que cada generació transmet a la següent i, per tant, són un valor al qual cal avarar les màximes oportunitats possibles. Des d'aquesta concepció, es posa el focus en les dinàmiques i les habilitats creatives de les persones joves com un valor positiu per a la societat actual (PNJCat-2010). D'altra banda, fenòmens com l'allargament i la diversificació de la joventut, que sovint es desenvolupen des d'un enfocament transicional, requereixen també algunes consideracions que s'emmarquen en el paradigma de les polítiques de joventut afirmatives. La prolongació de la joventut no es relaciona només amb l'allargament dels estudis o les dificultats d'emanipació domiciliar o d'accés a l'ocupació, és, a més a més, "producte d'un model de socialització juvenil en el marc del qual la futura identitat adulta es construeix a través d'un procés d'experimentació i redefinició

constant orientat a la construcció d'una identitat personal, social i cultural. En aquest sentit, la joventut esdevé una etapa de prova i recerca identitària” (Bendit, 2007).

Així mateix, cal assenyalar el debat existent entorn de quins han de ser els àmbits d'actuació adscrits a les polítiques de joventut afirmatives. Per exemple, les polítiques de participació i associacionisme s'emmarquen en el concepte de ciutadania i adquisició de drets ciutadans i, en aquest sentit, podrien ser considerades dins d'un paradigma emancipatori. També l'àmbit de la cultura pot orientar-se a la dinamització juvenil a través de l'oci, amb activitats orientades a cobrir el temps lliure de les persones joves; a l'educació cultural, entesa com les manifestacions artístiques i intel·lectuals, o a un procés de construcció identitària, personal i col·lectiva, a través de pràctiques i consums que els defineixen com a part d'un col·lectiu. Al seu torn, les polítiques de salut parteixen d'un enfocament doble i, alhora, complementari. D'una banda, la prevenció del risc, emmarcat en la concepció de la joventut com un període d'experimentació que pot abocar en situacions de vulnerabilitat com, per exemple, el consum de drogues, o des de la concepció de l'adquisició d'hàbits i conductes que resultaran positives per a la salut present i futura, per exemple, la pràctica esportiva, com a polítiques de promoció de la salut.

Aquestes diferents concepcions en la intervenció amb joves, lluny de ser excloents, impliquen una complementarietat en l'acció que es relaciona amb la capacitat per diversificar estratègies en matèria de joventut que afavoreixin una integralitat superior de les respostes davant d'una necessitat. Sense abordar el debat sobre quins han de ser els models d'intervenció ni sobre en quins àmbits ha de pivotar una acció orientada al paradigma afirmatiu, en aquest informe, a partir de les dades que proporciona l'EMC, s'analitzen les estratègies d'intervenció en polítiques afirmatives a partir de cinc àmbits: el foment de la participació, l'associacionisme i la participació organitzada, el lleure educatiu i l'esport, la cultura i la salut.

### 3.1. Els àmbits d'actuació orientats a l'afirmació juvenil

Els àmbits d'actuació vinculats a les polítiques afirmatives són els més desenvolupats des de l'esfera municipal, quatre dels cinc àmbits classificats dins d'aquesta orientació mostren els percentatges més alts de realització del conjunt d'àmbits testats. Com a excepció, l'àmbit de la salut se situa en la setena posició (d'un total de tretze àmbits) amb un percentatge de realització del 74,9%, que davalla al 70,9% quan considerem els municipis que només fan publicacions.

- El tipus de programa més desenvolupat pels municipis catalans en **l'àmbit del foment de la participació** és la dinamització d'espais i actuacions juvenils en exclusiva (23,8%) o en combinació amb actuacions i espais d'interlocució dels i les joves amb l'Administració (27,7%). Les dades agregades mostren una tendència elevada a combinar diferents orientacions d'intervenció com a estratègia majoritària (43,4%) enfront dels municipis que desenvolupen un sol tipus de programa (37,9%). Aquest és un dels àmbits on es dona una participació juvenil alta, amb una mitjana de 7 en l'escala de 0 a 10. També és un dels àmbits on es dona més impuls des de les àrees i regidories de joventut sense la col·laboració d'altres àrees del consistori municipal (31,6%), després de l'àmbit internacional i el de l'associacionisme i, a més, és el cinquè àmbit amb menys coordinació interdepartamental (64,2%). Per contra, és un dels àmbits on es dona una col·laboració interinstitucional més alta i, tot i tenir, com a la resta d'àmbits, el consell comarcal com a administració de referència (55,5%), és on hi ha els percentatges més alts de col·laboració amb la Direcció General de Joventut-Agència Catalana de la Joventut (a partir d'ara DGJ-ACJ).
- Pel que fa a les polítiques de joventut en **l'àmbit de l'associacionisme i la participació organitzada**, també hi ha una estratègia orientada a la combinació de programes: el 56,8% dels municipis desenvolupen dos o més tipus de programa adreçats a entitats juvenils i grups organitzats de joves. En aquest cas, l'acció s'orienta principalment als programes de suport a entitats, especialment el suport articulat a través d'assessorament i acompanyament a entitats juvenils. En canvi, les actuacions orientades a la corresponsabilitat



del moviment juvenil organitzat en els serveis i les activitats municipals són força minoritàries: els convenis de gestió o cogestió amb entitats juvenils només es duen a terme en el 17,7% de municipis. Tot i la baixa realització de programes orientats a la corresponsabilitat, l'àmbit de l'associacionisme és el segon àmbit, després de l'àmbit relacionat amb el lleure, amb més incorporació de la participació juvenil com a metodologia de treball, amb una mitjana de 7,2 en l'escala de 0 a 10. També és el segon àmbit amb més impuls de les àrees de joventut sense la col·laboració d'altres àrees o departaments municipals (33%) i la col·laboració interdepartamental se situa en la desena posició (63,4%). Pel que fa a la interinstitucionalitat, és on es dona menys col·laboració interadministrativa: el 26,4% dels municipis que desenvolupen polítiques en aquest àmbit no estableix cap col·laboració amb cap altra Administració i, igual que passa amb l'àmbit del foment de la participació, tot i tenir com a administració de referència els consells comarcals (52,5%), mostra un percentatge comparativament elevat en la col·laboració que s'estableix amb la DGJ-ACJ, bé a través de serveis centrals (6,4%) o bé mitjançant les coordinacions territorials (16,5%).

- El **lleure educatiu i l'esport** és el segon àmbit de les polítiques de joventut amb més realització, després de l'àmbit de la cultura. De fet, aquest és l'àmbit amb més reconeixement competencial en el marc de les polítiques de joventut: és l'única competència adscrita explícitament a les polítiques de joventut. Mostra la mitjana més elevada en dedicació de recursos (7,9) i també en la percepció d'èxit (7,6). Igual que en els dos àmbits anteriors, l'estratègia majoritària seguida pels municipis en l'àmbit del lleure educatiu i l'esport és la combinació de diferents tipus de programes (53,2%) enfront de la realització d'un sol tipus (30,4%). La combinació més habitual és la d'activitats de lleure educatiu amb l'organització d'activitats esportives (23,9%) i la combinació d'aquests dos tipus d'actuació amb l'organització d'esdeveniments ludicodidàctics (19,2%). En tot cas, les dades que proporciona l'EMC no permeten destriar un model d'intervenció en lleure en termes d'orientació del contingut: a nivell desagregat, les actuacions vinculades a les activitats de lleure educatiu i les vinculades a l'esport mostren percentatges de realització idèntics (62%) i les diferents combinacions que ofereix la variable de síntesi mos-

tren diferències percentuals mínimes. Aquest és l'àmbit on es dona una participació més elevada dels i les joves en el desenvolupament de les actuacions i programes, amb una mitjana de 7,9. No és estrany si es té en compte que bona part de les activitats vinculades a l'educació en el lleure pivoten sobre l'acció de monitoratge de les persones joves que exerceixen en molts casos la implementació de les activitats programades. És el cinquè àmbit, dels tretze testats, en col·laboració interdepartamental: el 73,5% dels municipis que duen a terme polítiques de joventut en l'àmbit del lleure educatiu i l'esport ho fan juntament amb una altra àrea o departament municipal. En termes de col·laboració interadministrativa se situa en la sisena posició, amb un percentatge de col·laboració interinstitucional del 80,9%, però es diferencia de la resta d'àmbits per ser el que mostra una col·laboració intermunicipal més elevada (18,7%).

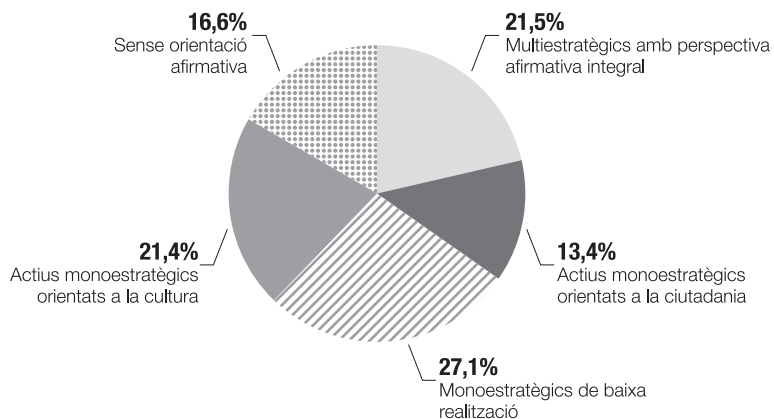
- **L'àmbit de la cultura** és el més desenvolupat pels municipis catalans. Mostra el percentatge més elevat de realització tant si es consideren dades globals (90,6%) com si s'hi inclouen els municipis que només fan publicacions i materials de difusió (89,6%). També en aquest àmbit, l'estratègia majoritària passa per la combinació de diferents tipus de programes i actuacions (55,4%), tot i que destaquen especialment les actuacions vinculades a la programació d'activitats i esdeveniments culturals (concerts, exposicions, etc.) com el tipus d'actuació majoritària: el 72,1% del conjunt de municipis desenvolupa aquest tipus d'actuació. És el quart àmbit on més s'incorpora la participació juvenil en l'organització i gestió d'activitats, amb una mitjana del 6,9 en una escala de 0 a 10 i, també, en el qual es dona més interdepartamentalitat: el 81,5% dels municipis que fan polítiques en l'àmbit de la cultura ho fan juntament amb una altra àrea o departament del consistori i, de fet, només en el 8,7% dels casos l'impuls de les polítiques culturals adreçades a joves es fa des de l'àrea o regidoria de joventut en solitari. Pel que fa a la col·laboració interadministrativa, se situa com el cinquè àmbit amb més interinstitucionalitat, i destaca per una elevada coordinació intermunicipal (16,8%) i amb les diputacions (33%). En canvi, mostra una col·laboració comparativament baixa amb la Generalitat de Catalunya, tant pel que fa a la DGJ-ACJ com a altres departaments i unitats de l'Administració catalana.

— Finalment, en el marc de les polítiques afirmatives, **l'àmbit de la salut** és el menys desenvolupat. El 29,6% dels municipis no fa polítiques de joventut en aquest àmbit (25,2%) o només fa publicacions (4,4%). El tipus de programa més desenvolupat pels municipis a l'hora d'abordar les polítiques de salut i joves són els serveis i programes adreçats a oferir informació i assessorament a joves en matèria de salut. És un dels àmbits on es dona menys participació de les persones joves: la mitjana de participació és de 5,5 (la vuitena del conjunt d'àmbits). Tot i que, en termes de dedicació de recursos, la seva importància mitjana és alta (7,1), la percepció de l'èxit de les polítiques de salut i joves és intermèdia (6,5%). De fet, en el marc de les polítiques afirmatives, l'àmbit de salut és el que té les mitjanes més baixes en tots tres indicadors i, pel conjunt d'àmbits testats a l'EMC, és un dels que mostra més distància entre els recursos adreçats, la percepció d'èxit i la participació juvenil. Pel que fa a les relacions de col·laboració, tot i tenir un percentatge d'interdepartamentalitat elevada (70,5%), se situa a la cua respecte de la resta d'àmbits (en la vuitena posició), i és un dels àmbits on les àrees i regidories de joventut donen més impuls en exclusiva (21,5%). En canvi, la col·laboració interinstitucional és força elevada, només el 9,6% dels municipis que desenvolupen polítiques de joventut en l'àmbit de la salut no estableix relacions de col·laboració amb altres administracions per dur-les a terme. Aquest és el segon percentatge més baix després de l'àmbit de treball. El consell comarcal destaca com a administració de referència (62,2%), seguit de les diputacions (28,1%). També les relacions amb la Generalitat són, comparativament, elevades tant amb la DGJ-ACJ com amb el Departament de Salut i les seves unitats.

### 3.2. Tipus de municipis segons les estratègies per desenvolupar els àmbits afirmatius

A continuació, es presenta una tipificació dels municipis segons els tipus d'estratègia que adopten en el conjunt d'àmbits d'actuació de les polítiques afirmatives. Podeu veure aquestes estratègies a la taula 4 de l'annex. L'anàlisi de clúster dona com a resultat la tipificació dels municipis de Catalunya en cinc grups segons la intensitat en la combinació d'estratègies seguides en cada àmbit i en la combinació d'aquests.

**GRÀFIC 1. Tipologia de municipis segons les estratègies per abordar els àmbits afirmatius. Catalunya, 2016. Percentatge**



Base: 645 municipis

Font: Elaboració pròpia

El grup que acumula el percentatge més elevat (27,1%) dins del conjunt de municipis de Catalunya és el conformat per municipis que aborden les polítiques afirmatives des d'una perspectiva monoestratègica amb percentatges de realització intermedis o baixos en tots els àmbits. En contraposició, a l'altre extrem, hi ha el grup més actiu (21,5%) format per municipis amb una elevada realització en tots els àmbits afirmatius i amb una forta tendència a la combinació d'estratègies que apunta a una visió integral de les polítiques afirmatives. Amb un percentatge pràcticament idèntic (21,4%), hi ha un altre tipus de municipi que mostra percentatges de realització elevats en quasi tots els àmbits afirmatius, però amb una baixa combinació d'estratègies i una elevada activitat en les polítiques culturals. Molt semblant a aquest grup de municipis, però amb el percentatge més baix (13,4%), hi ha un grup amb elevada activitat i que és monoestratègic en tots els àmbits, tot i que amb una orientació al desenvolupament de polítiques en l'àmbit del foment de la participació. Finalment, el darrer grup de municipis (16,6%) es caracteritza per una baixa o nul·la realització de polítiques de joventut en el conjunt d'àmbits afirmatius.

A continuació, es detallen les estratègies seguides en cadascun dels grups de municipis.

### **Municipis monoestratègics de baixa realització (27,1%)**

Aquest grup és el més nombrós dins de la tipificació obtinguda i es caracteritza per dur a terme un sol tipus de programa en tots els àmbits afirmatius. És el segon grup menys actiu en polítiques afirmatives després del grup *sense orientació afirmativa* i destaca en els àmbits de lleure, a través de l'organització d'activitats estables de lleure, i en cultura, on bona part de la seva acció es limita a l'organització de concerts i festivals i altres esdeveniments culturals. Mostra més tendència a articular la participació juvenil a través de l'associacionisme i la participació organitzada que no cap al foment de la participació individual, on només supera el 50% de realització en les actuacions de dinamització d'espais i activitats juvenils. En l'àmbit de la salut, es caracteritza per la no realització de programes d'orientació i assessorament i perquè treballa una sola temàtica que acostuma a centrar-se en la prevenció i el tractament del consum de drogues entre les persones joves.

El grup *monoestratègic de baixa realització* està sobrerrepresentat entre els municipis que fan només un tipus de programa de **foment de la participació**. A nivell intern, la seva estratègia se centra, en el 42% dels casos, en la dinamització juvenil i, en el 21,3%, en la interlocució. A més a més, el 17,8% dels municipis que conformen aquest grup no fa cap política de foment de la participació adreçada a joves. Mostra percentatges per sota dels del conjunt de municipis en tots els tipus de programes testats i, principalment, duu a terme programes de dinamització d'espais i activitats juvenils (51,7%) i actuacions d'interlocució de joves amb l'Administració (33,9%). En l'**àmbit de l'associacionisme**, els municipis d'aquest grup es caracteritzen per una baixa activitat. És el grup que menys polítiques d'associacionisme duu a terme després del grup *sense orientació afirmativa*. La seva estratègia és desenvolupar un sol tipus de suport a entitats juvenils o no fer-ne cap: comparat amb la resta de grups, aquest és el més representat entre els municipis que només fan assessorament a entitats (51,3%) i entre els que fan un sol suport d'altre tipus (43,8%). A més, és el segon grup més representat entre els que no fan polítiques d'associacionisme juvenil (36,1%). Les dades respecte a la composició intragrup apunten en la mateixa direcció: el 26,4% dels municipis d'aquest grup no fa polítiques d'associacionisme juvenil, el 20,1% només fa assessorament a entitats i el percentatge de realització de convenis de gestió o cogestió amb entitats juvenils és força baix (7,5%). És el segon grup menys actiu, després del grup *sense orientació afirmativa*. En l'**àmbit del lleure educatiu i l'esport** és el grup més representat entre els municipis que només fan parcs ludicodidàctics (43,8%) i entre els que només organitzen activitats de lleure educatiu (66,3%), i també mostra el segon percentatge més elevat (32,1%) entre els que no fan polítiques en aquest àmbit. A nivell intragrup, els municipis que conformen el grup de *monoestratègics de baixa realització* se situen principalment (35,8%) en l'estratègia centrada en l'organització d'activitats de lleure educatiu en exclusiva, o combinades amb activitats esportives (18,5%), tot i ser el segon grup (després del grup de municipis *sense orientació afirmativa*) que organitza menys activitats esportives adreçades a joves (40,2%), força per sota del conjunt de municipis (62,1%). En l'**àmbit de la cultura** es caracteritza per la realització d'un sol tipus de programa: destaca per tenir el percentatge més alt dels que només fan programació i difusió cultural (53,6%) i també representa el 86,4% dels que només fan programes vinculats a la creació cultural i

artística, amb un pes més baix. És el grup de municipis més representat (37,5%) entre els que només fan polítiques d'accés a la cultura. A nivell intern, el 56,6% dels municipis del grup de *monoestratègics de baixa realització* se centren exclusivament en l'oferta cultural a través de la programació d'esdeveniments i difusió d'actes culturals. Finalment, és el més representat (65,4%) entre els municipis que només aborden una problemàtica en l'àmbit de la salut sense cap servei o programa d'orientació i assessorament i el segon més representat (35,3%) entre els que no fan polítiques de joventut en l'àmbit de la salut. A nivell intern, aquestes dues estratègies representen el 67% del conjunt de municipis que s'ubiquen en el grup.

### **Municipis multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral (21,5%)**

El que diferencia aquest grup de la resta és una elevada capacitat per assumir les polítiques de joventut afirmatives des d'una complexitat més elevada que la resta i des de la multiestratègia, i combinar diferents aproximacions en cada àmbit. Tot i que els municipis d'aquest grup mostren alguns percentatges de no realització en algun dels àmbits afirmatius, aquests són pràcticament residuals. Destaca per una elevada combinació d'abordatges amb una forta homogeneïtat a nivell intragrup, especialment en els àmbits de cultura i salut. Mostra més orientació envers l'associacionisme i la participació organitzada que no pas envers la participació individual. En l'àmbit de l'associacionisme, es caracteritza per un suport elevat a les entitats i per ser el grup amb més combinació dels diferents tipus de suport a entitats i, a més, per la realització de convenis de gestió o cogestió d'actuacions, serveis i equipaments amb entitats.

En l'àmbit del **foment de la participació**, és el grup més representat (76,8%) entre els municipis que combinen actuacions en dinamització, interlocució i formació en participació a joves i, el segon (38,8%), després del grup d'*actius monoestratègics orientats a la ciutadania*, entre els que combinen la dinamització i la interlocució. A nivell intern, aquestes dues estratègies representen el 74,7% de l'acció del grup. Respecte al conjunt de municipis, destaca per una elevada realització d'actuacions formatives (44,6%) i de publicacions i materials sobre participació (30,2%). En l'**àmbit de l'associacionisme** és pràcticament

l'únic grup amb representació entre els municipis que fan els quatre tipus de suport a entitats i, a més, és el que més duu a terme convenis de gestió o cogestió amb entitats: està sobrerrepresentat entre els municipis que fan quatre tipus de suport amb convenis (84,1%), i entre els que fan tres tipus de suport en combinació amb convenis de gestió (56,8%). A més a més, mostra percentatges superiors al 80% en la realització d'assessorament a entitats juvenils (90,8%), en el suport en infraestructures (87,7%) i en suport econòmic (83,5%). Aquest és l'únic grup on cap municipi no duu a terme polítiques de joventut en l'àmbit de l'associacionisme. Pel que fa a **l'àmbit del lleure educatiu i l'esport**, destaca per la combinació d'esdeveniments ludicodidàctics, activitats de lleure educatiu i activitats esportives, i per la combinació d'activitats de lleure amb activitats esportives amb igual percentatge (38,5%). Dins d'aquest grup no hi ha cap municipi que limiti la seva acció a l'organització d'esdeveniments puntuals i només el 2,2% dels municipis del grup no fa polítiques de lleure. També en **l'àmbit de la cultura** es mostra una elevada combinació d'abordatges que apunta a una estratègia integral: aquest grup representa el 73,1% dels municipis que fan una combinació entre polítiques d'accés a la cultura, de generació d'oferta cultural i de creació. A nivell intern, aquesta multiestratègia és seguida pel 80,6% dels municipis que componen el grup i no hi ha cap municipi que no dugui a terme polítiques de joventut en l'àmbit cultural. A més, és pràcticament l'únic grup que desenvolupa actuacions orientades a la professionalització de joves creadors/ores. Finalment, en **l'àmbit de la salut** és també el grup més actiu i multiestratègic. Representa el 71% dels municipis que fan orientació i assessorament en matèria de salut i que, a més, aborda les tres temàtiques testades. El 60,7% dels municipis que componen el grup fa servir aquesta estratègia. També és el grup més representat (40,3%) entre els municipis que fan orientació i assessorament i aborden dues temàtiques.



## **Municipis actius monoestratègics orientats a la cultura (21,4%)**

En general, el grup d'*actius monoestratègics orientats a la cultura* es caracteritza per una elevada realització de programes i actuacions en tots els àmbits, però amb una combinació d'estratègies inferior que el grup de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral*, a excepció de l'àmbit de la cultura. En aquest àmbit sí que té una elevada combinació d'estratègies amb una acció destacada en la promoció i la creació cultural. Respecte als àmbits de participació i associacionisme, es tracta de municipis força actius en tots dos àmbits, però amb una baixa combinació d'estratègies i més orientades a la participació organitzada i l'associacionisme, on destaca com un dels grups on es fan més convenis de gestió i cogestió amb entitats, que al foment de la participació individual. En l'àmbit de la salut centren la seva activitat en l'orientació i l'assessorament amb una baixa combinació de temàtiques a abordar. A continuació, es detallen les estratègies seguides en cadascun dels àmbits.

En **l'àmbit de la participació**, tot i tenir un percentatge de realització elevat, es caracteritza per una tendència a treballar la participació juvenil només des de la dinamització: el 45,3% dels municipis que componen el grup articulen l'estratègia en participació exclusivament a través de la dinamització juvenil i el 29,9% combina la dinamització amb la interlocució. És força més divers en les seves estratègies en **l'àmbit de l'associacionisme** on, si bé només el 7,9% dels municipis que conformen aquest grup no fan polítiques en l'àmbit (o només fa publicacions), entre els que en fan, les estratègies estan força distribuïdes percentualment: el més habitual és donar dos tipus de suport sense convenis de gestió o cogestió (20,9%), només donar assessorament a entitats juvenils (18%) o tres tipus de suport a entitats sense convenis de gestió o cogestió (15,8%). A més, destaca per estar sobrerrepresentat entre els que només fan assessorament a entitats juvenils (on representa el 37,1% dels municipis que adopten aquesta estratègia; és el segon percentatge més elevat després del grup de *monoestratègics de baixa realització*) i és el segon grup que més fa convenis de gestió (19%) després del grup de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral* (46%). També en **l'àmbit del lleure educatiu i l'esport** és un grup força heterogeni. D'una banda, està sobrerrepresentat (28,4%) entre els que només fan activitats esportives i és el segon grup més representat entre els que combinen

les activitats de lleure educatiu amb activitats esportives adreçades a joves (35,4%), que és, de fet, l'estratègia més seguida pels municipis que conformen el grup (40,6%). Dins d'aquest grup tots els municipis fan polítiques de joventut en matèria de lleure i és el segon grup més actiu en l'àmbit, tot i que només el 18,8% segueix una estratègia diversa que combina activitats de lleure, activitats esportives i esdeveniments ludicodidàctics. En canvi, en **l'àmbit de la cultura** mostra una tendència a la diversificació d'estratègies. D'una banda, és el grup més representat (49,3%) entre els que combinen actuacions d'oferta i creació cultural i també entre els que combinen l'oferta amb l'accés a la cultura (34,5%). D'altra banda, és el segon grup més representat (19,2%), després del grup de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral*, entre els que adopten una multiestratègia d'alta intensitat (combinació d'accés, creació i oferta). A nivell intern, el 53,3% dels municipis del grup centren la seva acció en la combinació de polítiques de promoció de la creació i d'oferta o programació cultural i el 22,6% combinen aquestes dues aproximacions amb programes per promoure l'accés de les persones joves a la cultura. Respecte als tipus de programa més desenvolupats, se situa per sobre del conjunt de municipis en tots els tipus d'actuació testada, però destaca significativament respecte a la resta de grups en l'organització de tallers i cursos d'extensió cultural adreçats a joves (63%), la promoció i difusió d'actes culturals adreçats a joves (62%), la promoció a joves creadors/ores (30,7%) i els programes d'accés a la cultura (39,1%). Finalment, en **l'àmbit de la salut** aquest grup centra la seva acció en l'orientació i l'assessorament de manera exclusiva (26,8%), o abordant alguna de les temàtiques en salut testades per l'EMC (24,6%), principalment en la realització de campanyes i projectes sobre prevenció i tractament del consum de drogues entre les persones joves (42%). El 19,6% dels municipis que conformen aquest grup no fan polítiques de joventut en l'àmbit de la salut.

### **Municipis actius monoestratègics orientats a la ciutadania (13,4%)**

El grup de municipis *actius monoestratègics orientats a la ciutadania* és el menys nombrós dels cinc analitzats. S'assembla al grup anterior en termes de combinació d'estratègies: mostra una elevada realització en tots els àmbits afirmatius, però amb una baixa combinació d'estratègies. El que diferencia aquest grup és una elevada orientació cap a les polítiques vinculades a la ciutadania. És el grup més actiu en l'àmbit del foment de la participació individual, on centra la seva acció en el binomi dinamització-interlocució, i destaca per ser el grup de municipis que duu a terme més actuacions per promoure la interlocució entre joves i Administració. En canvi, en l'associacionisme, tot i mostrar percentatges de realització elevats, es caracteritza per una activitat inferior centrada en la combinació de dos o tres tipus de suport a entitats sense convenis de gestió o cogestió. En l'àmbit del lleure educatiu, és el grup que més organitza esdeveniments puntuals en combinació amb activitats de lleure de caràcter estable. També és el grup més actiu en l'àmbit de la salut, però amb una baixa combinació de temàtiques centrada en programes i serveis d'orientació i assessorament amb una o dues temàtiques. En canvi, mostra menys activitat en l'àmbit de la cultura on la seva acció se centra en la programació d'oferta cultural i en activitats de creació cultural. A continuació, s'aprofundeix en el seu comportament en cada àmbit.

En l'**àmbit del foment de la participació**, es caracteritza per centrar-se, quasi exclusivament, en la combinació de projectes de dinamització amb projectes d'interlocució (75,9%). És el grup que mostra els percentatges més alts de realització d'actuacions de dinamització d'espais i activitats juvenils (93%) i d'espais d'interlocució dels i de les joves amb l'Administració (96,6%). En l'**àmbit de l'associacionisme**, està sobre-representat entre els municipis que duen a terme tres tipus de suport a entitats sense convenis de gestió (30,2%) i entre els que fan dos tipus de suport sense convenis de gestió (29,5%). A nivell intern, el 75,5% dels municipis del grup desenvolupa una combinació de dos o tres tipus de suport a entitats juvenils i destaca amb percentatges per sobre dels del conjunt de municipis en el suport a entitats a través de l'assessorament (81,6%), les infraestructures (73,3%) i les aportacions econòmiques (72,1%). En canvi, mostra percentatges de realització de convenis de gestió o cogestió (9,3%) per sota dels del conjunt de municipis (17,7%).

En l'àmbit del lleure educatiu i l'esport, els municipis d'aquest grup són els més representats entre els que organitzen activitats de lleure educatiu junt amb esdeveniments ludicodidàctics però no activitats esportives (51,4%) i és el segon grup més representat, després del grup de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral*, entre els que fan una combinació dels tres tipus d'activitats testades (28,7%). És el grup que organitza més parcs i esdeveniments ludicodidàctics (72,1%), i dobla el percentatge del conjunt de municipis (31,6%). En l'àmbit de la cultura té el segon percentatge més elevat (22,4%) dels que només fan polítiques d'oferta cultural i, també, el segon dels que només fan polítiques de creació cultural amb oferta cultural (27,3%). A nivell intern, aquestes dues estratègies són seguides pel 86,1% dels municipis que componen el grup. És el segon grup que fa més programació cultural (organització de concerts, festivals, exposicions o altres actes culturals adreçats a joves, el 86%), activitats d'oci nocturn alternatiu (48,8%) i promoció i difusió d'actes culturals adreçats a joves (65,1%). En canvi, mostra un percentatge significativament baix (10,5%) en la realització d'actuacions per facilitar l'accés a la cultura a les persones joves (on només el grup *sense orientació afirmativa* té un percentatge més baix). És també un grup força actiu pel que fa a les temàtiques abordades en l'àmbit de la salut, tot i que mostra tendència a no desenvolupar programes d'orientació i assessorament en aquesta matèria: està sobrerrepresentat (44,4%) entre els municipis que treballen tres temàtiques però no fan orientació i assessorament, i també entre els que fan dues temàtiques sense programes d'orientació (34,6%). A més, és l'únic grup on cap municipi no fa polítiques de joventut en l'àmbit de la salut. Tot i això, a nivell intern, el 20,7% dels municipis que conformen el grup aborda únicament una temàtica sense cap programa d'orientació i assessorament, i el 19,5% combina l'orientació i l'assessorament a joves amb una sola temàtica.

### **Municipis sense orientació afirmativa (16,6%)**

Finalment, aquest grup el configuren el 16,6% de municipis i es caracteritza per no dur a terme polítiques de joventut en els àmbits afirmatius. Mostra els percentatges més baixos de realització en tots els àmbits i la seva acció se centra, quasi exclusivament, en el lleure educatiu i la cultura, concretament, en l'organització d'activitats esportives (34,6%) i es-

deveniments culturals (32,7%). Aquests són els dos únics tipus de programa, dins dels àmbits afirmatius, on se supera el 30% de realització.

Més detalladament, aquest grup es caracteritza per no fer polítiques en **l'àmbit de la participació juvenil**: representa el 64,1% dels que no fan polítiques en l'àmbit i, a nivell intern, aquest percentatge representa el 78,5% dels municipis del grup. La participació juvenil s'articula principalment a partir de la interlocució (10,3%). També en **l'àmbit de l'associacionisme** mostra una baixa activitat: el 80,4% dels municipis d'aquest grup no fa polítiques i el 14% només fa un tipus de suport (qualsevol). Pràcticament, cap dels municipis d'aquest grup fa formació a entitats (0,9%) ni convenis de gestió amb entitats (2,8%). Tot i situar-se a la cua respecte a la resta de grups analitzats, els percentatges de realització de programes i actuacions en **l'àmbit del lleure i l'esport** són una mica superiors (42%). Se centra, principalment, en la realització d'activitats esportives: és el segon grup més representat entre els que només fan activitats esportives (27,2%), que a nivell intern representa el 24,1% dels municipis del grup. En **l'àmbit de la cultura**, aquest és l'únic grup amb un percentatge de no realització elevat (52,8%), que representa el 81,8% dels municipis que no en fan i el 39,6% dels que només fan actuacions orientades a generar oferta cultural. Finalment, el 91,6% dels municipis d'aquest grup no fa cap tipus d'actuació en **l'àmbit de la salut**. Entre els que en fan, se centren en la realització de programes d'orientació i assessorament exclusivament o en combinació amb una sola temàtica.

### 3.3. L'efecte de les estructures en la configuració dels grups

Per finalitzar el capítol, s'analitzen els grups a través d'un seguit de variables que donen compte de la capacitat dels municipis per desenvolupar unes estratègies o altres en els àmbits afirmatius. A la taula 5 de l'annex, s'hi especifiquen les variables utilitzades en l'anàlisi. Aquestes tenen a veure amb l'existència de regidoria de joventut i d'àrees tècniques i la fórmula que aquestes adopten, la dotació d'aquestes estructures en recursos econòmics i humans, i la grandària municipal.

L'existència d'estructures de joventut, tant tècniques, en forma d'àrees o departaments, com polítiques, expressades a través de les **regidories de joventut**, afavoreix el desenvolupament de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral*. D'una banda, els municipis que disposen d'una àrea de decisió política exclusiva en joventut mostren percentatges significativament elevats en la pertinença al grup de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral* (29,4%) i al grup de *baixa combinació d'estratègies orientades a la ciutadania* (18%), que disminueixen per sota del conjunt de municipis (19,5% i 12,2%, respectivament) quan la regidoria és compartida amb altres matèries i resulten pràcticament residuals quan no hi ha una àrea de decisió política explícitament adreçada a joventut. Les regidories de joventut compartides amb altres matèries tendeixen a situar-se en *monoestratègies de baixa realització* (29,2%) i en les d'*alta realització monoestratègiques orientades a la cultura* (22,1%), mentre que, en els municipis sense regidoria de joventut, es detecta una clara tendència a la no realització de polítiques afirmatives (49,1%). D'altra banda, les **estructures tècniques** i la fórmula que aquestes adopten mostren, en la mateixa línia, una associació amb les estratègies adoptades pels municipis en el desenvolupament dels àmbits afirmatius. Els municipis amb àrea o departament exclusiu de joventut mostren tendència a assumir posicions *multiestratègiques amb perspectiva afirmativa integral* (35%), tot i que, al contrari del que s'ha vist en el cas de les regidories, quan l'àrea tècnica és compartida amb altres matèries el percentatge (28,4%) se situa per sobre del conjunt de municipis (21,6%), mentre que entre els municipis sense àrea de joventut aquesta opció és força residual (9,9%) i la tendència majoritària és situar-se en les estratègies de *baixa realització i monoestratègiques* (32%) i entre els que no fan polítiques en els àmbits afirmatius (28,2%).

Pel que fa a la dotació d'aquestes estructures, també s'observa una clara associació amb les estratègies abordades en els àmbits vinculats a les polítiques afirmatives. La reserva d'una **partida pressupostària** per a joventut s'associa a una complexitat elevada i a la combinació d'estratègies en l'abordatge dels àmbits afirmatius. Així doncs, els municipis amb una reserva pressupostària per a joventut mostren percentatges significativament superiors en els grups més actius: 26,6% en la pertinença al grup *multiestratègic amb perspectiva afirmativa integral* i 17,4% al grup d'*alta realització monoestratègic orientat a la ciutadania*, mentre

que aquests percentatges davallen al 12,2% i al 6,1%, respectivament, quan no hi ha un pressupost associat a joventut. En canvi, entre aquests darrers municipis, sense partida pressupostària, la pertinença al grup menys actiu és força més superior (33,5%) que en el cas dels municipis amb pressupost (7,3%). En l'única estratègia on no hi ha diferències segons si es disposa o no de partida pressupostària per a polítiques de joventut és en la de *baixa realització i monoestratègia*, on els percentatges entre disposar de pressupost o no són mínims. També la dotació de **recursos humans** i les categories dels professionals adscrits a joventut en l'àmbit municipal són explicatius de les estratègies adoptades pels municipis. El fet de disposar almenys d'un perfil tècnic o de coordinació afavoreix la ubicació en els grups que mostren estratègies de més realització i de diversificació de programes i actuacions: el 29,2% dels municipis que disposen almenys d'un perfil tècnic o de coordinació se situen en el grup de *multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral*. En canvi, entre els municipis que únicament disposen de perfils de dinamització, informació o d'administratiu se situen, amb més freqüència que la resta de municipis, en el grup de *monoestratègics de baixa realització* (35,7%) i en el d'*actius monoestratègics orientats a la cultura* (26,2%). Finalment, en els municipis on no hi ha cap professional per dedicar-se a les polítiques de joventut o on només es disposa d'un perfil administratiu, el percentatge de situar-se en el grup de baixa realització (38,7%) és el més elevat.

Per acabar, la mida del municipi és una altra variable explicativa de la capacitat dels municipis per desenvolupar unes estratègies o altres en els àmbits afirmatius. Els municipis de 20.000 habitants i més són els que mostren percentatges superiors al 50% en el desenvolupament de *multiestratègies integrals*, tot i que en la franja de 10.000 a 19.999 habitants també hi ha un percentatge (46,9%) força superior al del conjunt de municipis que opten per aquesta estratègia (21,5%). En canvi, les estratègies d'*alta realització orientades a la ciutadania* són més habituals en les franges que van dels 2.000 a 19.999 habitants, mentre que les d'*alta realització orientades a la cultura* es donen principalment entre els municipis de 500 a 9.999 habitants. En darrer torn, els municipis de menys de 2.000 habitants, sobretot els que tenen fins a 499 habitants, mostren una clara tendència a situar-se en les estratègies *sense orientació afirmativa* i les de *baixa realització i monoestratègiques*.

## **4. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT EN ELS ÀMBITS VINCULATS A LES TRANSICIONS**

Les polítiques de joventut emmarcades en el paradigma de les polítiques de transició parteixen d'un concepte de joventut com a procés d'adquisició de recursos, posició i habilitats que li atorguin autonomia. Es tracta, doncs, d'una etapa de transició de la infantesa a l'adulesa. Des d'aquesta concepció, les polítiques de joventut s'ocupen dels aspectes que tenen a veure directament amb aquesta transició i que s'associa a tres processos vitals: transició educativa, transició laboral i transició domiciliària. L'educació, el treball i l'habitatge són tres factors clau per explicar el procés d'emancipació i autonomia de les persones joves i que es relacionen amb els processos de presa de decisió que configuraran el seu futur o projecte vital. Durant molt de temps, aquests tres àmbits vitals, o processos de transició, s'han tractat com a processos encadenats, que se succeïen l'un darrere l'altre en l'ordre següent: educació, accés a l'ocupació (consolidació de la posició laboral) i accés a un habitatge propi com a prelude de la transició familiar (formació de la família). No obstant això, ja són moltes les posicions teòriques i empíriques que apunten a tres fenòmens que incideixen en les trajectòries de transició juvenil i que atorguen més complexitat a l'abordatge dels àmbits que s'emmarquen en aquest paradigma: trencament en la linealitat, diversificació i allargament de les trajectòries juvenils (Miret, 2008).

En una altra línia, Serracant i Llopart (2004) apunten que “en aquest model es prioritzen més les actuacions destinades al camp econòmic i social que no pas les del camp vivencial i cultural. És per això que les polítiques de transició estan més centrades en els aspectes nuclears que no pas en els perifèrics.” En aquest sentit, els àmbits vinculats a les polítiques de transició són àmbits que acostumen a situar-se competencialment en àrees i departaments que no són específics de joventut i, per tant, requereixen mecanismes de coordinació tant horitzontals com verticals.



L'EMC recull els tipus d'actuacions associats a tres àmbits vinculats directament amb aquestes transicions (educació, treball i habitatge) i també l'àmbit de la mobilitat internacional que, com es veu a continuació, està molt relacionat amb les transicions educatives i laborals.

#### **4.1. Els àmbits orientats a les transicions juvenils**

Els àmbits d'actuació vinculats a les polítiques orientades a les transicions tenen, en conjunt, menys realització del que s'ha vist en els àmbits afirmatius. A més, en comparació amb aquests darrers, els percentatges de realització dels àmbits orientats a les transicions mostren més distància entre si i, mentre que els àmbits d'educació (77,5%) i treball (82,3%) tenen una elevada realització, els àmbits vinculats a la mobilitat internacional (58,2%) i a l'habitatge (47,6%) mostren percentatges força inferiors i se situen en l'onzena i la novena posició respectivament.

- **L'àmbit del treball** destaca per una elevada realització (82,3%). Les estratègies seguides pels municipis en matèria de treball pivoten sobre el desenvolupament de programes i serveis d'orientació i assessorament: el 65,2% dels municipis catalans duen a terme aquest tipus d'actuació, en exclusiva (18,1%) o, com és més habitual, els combinen amb altres tipus de programes (47,1%). Aquesta importància dels programes i serveis d'orientació i assessorament laboral es relaciona amb el fet que, en els darrers anys, la DGJ-ACJ ha intensificat l'impuls de la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEJ) que es configura a través de les oficines joves i els punts d'informació juvenil, que han estat, a més a més, el node físic per al desplegament del programa de Garantia Juvenil a Catalunya.<sup>1</sup> Això també explica el fort augment de les polítiques de treball adreçades a joves en l'àmbit municipal d'ençà de 2009 (+16,4 punts percentuals). Així mateix, l'acció dels municipis en matèria de treball i ocupació juvenil mostra una tendència a la diversificació d'estratègies: el 50,5%

---

<sup>1</sup> El programa de Garantia Juvenil, impulsat pel Fons Social Europeu, és un conjunt de mesures orientades a augmentar les oportunitats laborals i educatives dels joves de fins a 30 anys. La Generalitat de Catalunya va impulsar des de 2014 un programa propi de Garantia Juvenil que es configura com un projecte transversal i de país.

dels municipis catalans aborden aquestes polítiques combinant dos o més tipus de programes, i el 18,9% en combina quatre o més. En consonància, la mitjana d'importància en dedicació de recursos (7,4) és relativament elevada, tot i que la percepció d'èxit (6,5) i, sobretot, la participació juvenil (5,4) són força moderades. De fet, l'àmbit de treball destaca per tenir la distància més gran (1,9) entre la importància atorgada i la participació juvenil, la qual cosa, de nou, apunta a la impregnació que ha tingut el programa de Garantia Juvenil en el desplegament de les polítiques de treball, com a programa emmarcat en una estratègia de país implementada en l'àmbit local. En coherència, les polítiques de joventut en l'àmbit del treball mostren un elevat percentatge de col·laboració interinstitucional (92%), el més alt de tots els àmbits testats. A més, destaca també per sobre de la resta d'àmbits en la col·laboració amb el consell comarcal (72,9%), mentre que la col·laboració interdepartamental, tot i que és elevada (73%), se situa en una posició intermèdia respecte de la resta d'àmbits.

- Les **polítiques d'educació** són les següents més desenvolupades pels municipis entre els àmbits que es vinculen a les transicions juvenils (77,5%). Els tipus de programes majoritaris en aquest àmbit són l'orientació i l'assessorament en matèria d'educació i formació (57,5%), i l'oferta de formació no reglada a través de cursos i activitats formatives diverses (50,8%). Tot i que en aquest àmbit no hi ha tanta diversificació d'estratègies com en l'àmbit de treball, el 25,9% dels municipis combinen l'orientació amb dos o més tipus de programes, enfront del 22,1%, que només fa un tipus de programa, i el 20,1%, que combina l'orientació i l'assessorament amb un sol tipus de programa. En aquest àmbit és on més s'articula la participació juvenil en el marc de les polítiques de transició, amb una mitjana de 5,8 (en l'escala de 0 a 10). Tot i mostrar una mitjana d'importància, en termes de dedicació de recursos, pràcticament idèntica a la de treball (7,5), la percepció d'èxit és lleugerament superior (7,8). Igual que en l'àmbit del treball, les estratègies relacionals per desenvolupar les polítiques educatives municipals se centren en la interinstitucionalitat: el 83,8% dels municipis que desenvolupen polítiques de joventut en l'àmbit educatiu ho fan juntament amb una altra administració. Tot i aquesta tendència, les polítiques educatives són les segones on s'aplica més col·laboració interdepartamental (76,3%), després de les de l'àmbit de la cultura (81,5%).

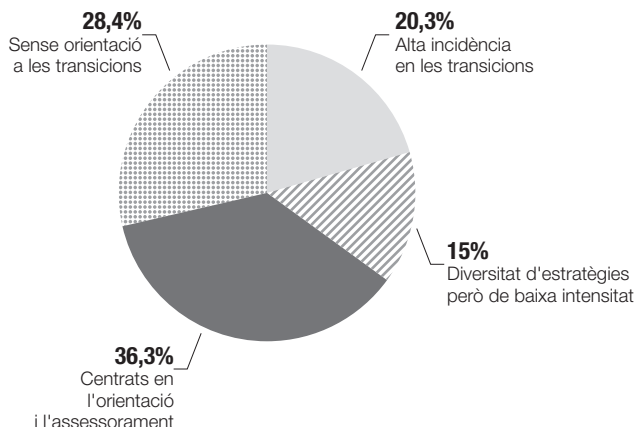
- Els municipis que duen a terme polítiques de joventut en l'**àmbit internacional i la cooperació** centren bona part de la seva acció al voltant de projectes vinculats a l'educació i el treball (millora del currículum a través d'experiències de caràcter internacional). Tot i que aquest àmbit només s'aborda des del 58,2% dels municipis (que baixa al 52,4% si considerem els que només fan publicacions i materials), és un dels àmbits que més ha augmentat des de l'any 2009 (en què només el 41,3% dels municipis duen a terme polítiques adreçades a joves en l'àmbit internacional). Aquest augment es relaciona, d'una banda, amb l'impuls dels programes d'intercanvi vinculats a la millora de l'ocupabilitat i del currículum educatiu i, de l'altra, amb el fet que aquesta ha estat una de les iniciatives transversals de país impulsades per la Generalitat a través del Pla d'actuació interdepartamental de polítiques de joventut. De nou, els programes i serveis d'orientació i assessorament són el tipus d'actuació més desenvolupada (33,8%), juntament amb la difusió de programes internacionals directament adreçats a joves (31,5%) i les publicacions i materials informatius (24,7%). En canvi, els programes de retorn per a les persones joves que marxen són encara força residuals (6,5%). Tot i l'impuls de les polítiques de joventut vinculades a l'àmbit internacional, i atès el tipus de programes que es despleguen, és l'àmbit amb menys importància en termes de dedicació de recursos, amb una mitjana de 4,5 en una escala de 0 a 10, i també suspèn en la percepció d'èxit (4,6) i en la incorporació de mecanismes de participació juvenil (4,2). És l'àmbit amb la coordinació interdepartamental més baixa (47,9%) i amb més impuls en solitari de les àrees i regidories de joventut (35,8%). Per contra, en les relacions multinivell (83,1%) destaca per ser el quart àmbit amb més interinstitucionalitat i amb un percentatge comparativament elevat de col·laboració amb el consell comarcal (62%) de referència. Pel que fa a les relacions amb la Generalitat de Catalunya, aquestes s'articulen quasi exclusivament a través de la DGJ-ACJ, bé via les coordinacions territorials (16,9%) o bé mitjançant els seus serveis centrals (5,9%), i és el segon àmbit on s'estableix més col·laboració amb aquesta administració després de l'àmbit de participació.
- L'últim àmbit d'actuació de les polítiques de joventut en el marc de les polítiques de transició és el d'**habitatge**. Aquest és un dels àmbits

amb un percentatge de realització inferior, tant en el marc de les polítiques de transició com en el conjunt d'àmbits (ocupa la posició 12 d'un total de 13 àmbits), i només el 47,6% dels municipis aplica polítiques de joventut i habitatge. Pel que fa al tipus de programes que es duen a terme des dels municipis catalans, només els programes d'orientació i assessorament a joves superen el 30% (concretament, el 31,5%). De fet, al contrari del que s'ha vist fins ara, en l'àmbit de l'habitatge l'estratègia més habitual és dur a terme un sol programa (26,6%) i el 18,7% de municipis només desenvolupa programes d'orientació i assessorament. És el segon àmbit de les polítiques de joventut, per la cua, on els municipis adrecen menys recursos, després de l'àmbit d'internacional, amb una mitjana d'importància de 5,5 en una escala de 0 a 10 i, en coherència, la percepció d'èxit (4,9) i la participació de les persones joves del municipi (4,1) se situen també a la cua respecte de la resta d'àmbits. És un dels àmbits on es donen menys relacions de col·laboració entre administracions (74,7%) i aquestes s'articulen, quasi exclusivament, amb el consell comarcal. Finalment, se situa com el tercer àmbit, on es dona menys interdepartamentalitat (61,5%) i un impuls en solitari més alt per part d'altres àrees i regidories no adscrites a joventut (25%).

#### **4.2. Tipus de municipis segons les estratègies per incidir en les transicions juvenils**

La tipificació dels municipis de Catalunya segons les estratègies que adopten per abordar les transicions juvenils (taula 6 de l'annex) dona com a resultat una classificació dels consistoris municipals en quatre grups. De la mateixa manera que en la classificació sorgida en l'apartat anterior referida a les polítiques afirmatives, els grups sorgits tenen a veure amb la capacitat per diversificar estratègies en el conjunt d'àmbits que incideixen en les transicions juvenils.

**GRÀFIC 2. Tipologia de municipis segons les estratègies adoptades en els àmbits de transició juvenil. Catalunya, 2016. Percentatge**



Base: 645 municipis

Font: Elaboració pròpia

El conjunt de municipis més nombrós aglutina el 36,3% dels municipis i centra la seva acció en matèria de transicions en el desenvolupament de programes i actuacions orientats a la informació i l'assessorament. Segueix un segon grup (28,4%) que mostra una baixa realització en tots els àmbits vinculats al procés de transició, o directament no en fa. Els que sí que en fan només duen a terme un tipus de programa.

En l'altre extrem, el 20,3% dels municipis segueixen estratègies d'*alta incidència en les transicions* juvenils, amb elevats percentatges de realització en tots els àmbits i una elevada combinació d'estratègies. El darrer grup (15%) aglutina uns municipis força actius en els àmbits de treball i educació, tot i que amb una combinació d'estratègies força inferior al grup anterior, però són els que mostren més diversificació d'estratègies en matèria d'habitatge.

### **Municipis centrats en l'orientació i l'assessorament (36,3%)**

Aquest és el grup més nombrós dels quatre grups obtinguts amb el clúster i representa més d'un terç del conjunt de municipis catalans. El que caracteritza aquest grup és que la seva estratègia se centra, quasi exclusivament, en l'orientació i l'assessorament en tots els àmbits. En l'àmbit de l'educació, mostra una elevada realització, però amb baixa diversificació d'estratègies que normalment es concreta en l'orientació i l'assessorament amb un sol tipus de programa. També en treball mostra un comportament força semblant, amb una elevada realització i una estratègia centrada a dur a terme dos tipus de programa en combinació amb l'orientació. En canvi, en mobilitat internacional i en habitatge els percentatges de no realització s'aproximen al 50% i l'estratègia és quasi exclusivament d'informació sobre sortides laborals i educatives a l'estranger, en el primer cas, i d'orientació i assessorament, en el segon.

De manera més extensa, destaca que en **l'àmbit de l'educació** aquest grup és el més representat (79,2%) entre els municipis que només fan orientació i assessorament en educació, i entre els que fan orientació i assessorament en combinació amb un sol tipus de programa (61,6%) i amb dos o tres tipus (69,7%). A nivell intern, segueix la mateixa lògica i es caracteritza, principalment, per l'orientació i l'assessorament amb un sol tipus de programa (34,9%) o només orientació i assessorament (26%). Els que no fan cap actuació en l'àmbit educatiu representen l'11,1% del conjunt del grup. També en **l'àmbit de treball** es caracteritza per una estratègia basada en l'orientació i l'assessorament: representa el 90,3% dels municipis que només fan aquest tipus de programa i entre els municipis que combinen dos tipus de programa (78,7%), on un dels tipus acostuma a ser l'orientació. De fet, el 85,9% dels municipis que conformen aquest grup desenvolupa actuacions vinculades a l'orientació i l'assessorament en matèria de treball. A més, hi ha un 7,7% de municipis que no fa cap actuació en matèria de treball. El 49,1% dels municipis d'aquest grup no fa polítiques en **l'àmbit de mobilitat internacional** (41,9%) o només fa publicacions (7,2%), i entre els que sí que en fan el més habitual és que facin només un sol programa orientat a donar informació sobre programes i sortides laborals internacionals: el 17,5% fa només un programa d'orientació o assessorament en l'àmbit internacional i el 19,2% fa una actuació per donar difusió a programes

de mobilitat. Finalment, en **l'àmbit de l'habitatge** es dona un comportament força semblant, el 50,4% dels municipis d'aquest grup no fa cap tipus d'actuació orientada a afavorir l'emancipació domiciliària mitjançant l'accés a l'habitatge i el 35% només ofereix un programa o servei d'orientació i assessorament a joves sobre aquesta matèria.

### **Municipis sense orientació a les transicions (28,4%)**

En general, el segon grup amb més pes percentual (28,4%) es caracteritza per no dur a terme actuacions en cap dels àmbits orientats a les transicions juvenils i, quan duu a terme alguna actuació, la combinació de programes és pràcticament residual i només fa una sola actuació que no acostuma a relacionar-se amb l'orientació i l'assessorament. A més a més, és un grup força homogeni internament.

Concretament, els municipis d'aquest grup són els menys actius en **l'àmbit de l'educació**. Representen el 81,7% dels municipis que no fan cap tipus d'actuació en matèria educativa. De fet, a nivell intern, aquesta no estratègia representa el 75% dels municipis del grup. I quan en fan, el 22,3% fan un sol tipus d'actuació on no s'inclou l'orientació i/o l'assessorament en matèria d'educació. També mostra baixa realització en **l'àmbit de treball**: concentra el 85,7% dels municipis que no fan cap tipus d'actuació que, pel que fa a la composició interna, representa el 67% dels municipis del grup. També està sobrerrepresentat (72,5%) entre els que només fa un tipus de programa on, de la mateixa manera que en educació no s'inclouen l'orientació i l'assessorament a joves en matèria de treball. A més, és el grup on hi ha més municipis que no fan polítiques en **l'àmbit internacional**: és el més representat entre els que no fan polítiques de mobilitat internacional, i el 76,4% dels municipis que conformen el grup no fa polítiques en aquest àmbit o només fa publicacions (6%). Dins d'aquest grup, hi ha alguns municipis que sí que fan algun tipus d'actuació internacional. En aquest cas, el més habitual (7,7%) és que només facin un programa d'orientació o assessorament, o un sol programa d'altre tipus (6,6%). Finalment, on mostren menys acció és en **l'àmbit de l'habitatge**, on el 91,8% dels municipis del grup no en fa cap actuació, d'habitatge.

### **Municipis amb alta incidència en les transicions (20,3%)**

A grans trets, aquest grup es caracteritza per una elevada intervenció en el conjunt d'àmbits vinculats a les transicions juvenils. Conté els municipis que mostren la combinació més elevada d'estratègies, tant en educació com en treball i, a més a més, en aquests dos àmbits mostren una forta homogeneïtat interna. En l'àmbit de la mobilitat internacional, tot i tenir també la combinació d'estratègies més alta, es caracteritza per no dur a terme polítiques de retorn. En canvi, en l'àmbit de l'habitatge, tot i mostrar el percentatge més alt de realització respecte a la resta de grups, no és el que més combina els diferents tipus de programes. En aquest sentit, l'estratègia més habitual se centra a dur a terme un sol tipus de programa que acostuma a vincular-se a l'orientació i l'assessorament en matèria d'habitatge.

De manera detallada, el grup d'*alta incidència en les transicions* inclou els municipis que aborden les polítiques de joventut en **l'àmbit d'educació** des d'una elevada varietat d'estratègies. Es caracteritza per desenvolupar actuacions d'orientació i assessorament sobre educació en combinació amb altres dos o tres tipus de programa: representa el 79,7% dels municipis que adopten aquesta estratègia que, a nivell intern, representa el 73,1% dels municipis que l'integren. És també el més representat entre els que adopten totes les estratègies o fan orientació i cinc tipus de programa. Dins d'aquest grup, tots els municipis desenvolupen polítiques de joventut en l'àmbit de l'educació. També és el grup més actiu, en termes de combinació d'estratègies, en **l'àmbit del treball**: representa el 81,8% dels municipis que fan tots els tipus d'actuacions testades; el 49,5% dels que combinen l'orientació amb més de quatre tipus de programes, i el 52,3% dels qui fan tres tipus de projectes. A nivell intern, gairebé el 87% dels municipis d'aquest grup se situen en aquestes categories. Tots els municipis del grup desenvolupen polítiques de joventut en matèria de treball i els que només fan un tipus de programa només representen el 4,6%. En **l'àmbit de mobilitat internacional**, el 12,3% dels municipis que conformen el grup no desenvolupa cap actuació (11,5%) o només fa publicacions (0,8%). Aquest és el percentatge més baix respecte a la resta de grups. En aquest sentit, aquest és el grup amb més activitat en matèria de mobilitat internacional: el 25,4% centra la seva acció a combinar dues actuacions vin-



culades a la informació, bé oferint orientació sobre sortides educatives i laborals a l'estranger o bé fent difusió de programes de mobilitat. I el 28,5% fa combinació de diferents tipus de programes per marxar a l'estranger, però cap programa vinculat al retorn. Tot i que dins del grup hi ha un 31,3% de municipis que no fan polítiques en **l'àmbit de l'habitatge**, és, comparativament, el grup que més en fa, i a més és el més representat entre els que fan orientació i assessorament combinat amb espais d'intermediació (78,3%). A nivell intern, i en comparació amb els altres grups, els municipis del grup d'*alta incidència en les transicions* són qui més desenvolupen la seva estratègia en habitatge fent només un tipus de programa (33,6%), que habitualment s'adreça a l'orientació o l'assessorament (19,1%), i és qui més combina aquest darrer tipus de programa amb espais d'intermediació (12,2%).

### **Municipis amb diversitat d'estratègies però de baixa intensitat (15%)**

El grup dels que desenvolupen una estratègia diversa de baixa intensitat representa el 15% del conjunt de municipis, i és el grup menys nombrós dels quatre sorgits de l'anàlisi de clúster. Es caracteritza per mostrar els segons percentatges de realització, després del grup d'*alta incidència en les transicions*, però amb estratègies de diferent intensitat segons els àmbits. Són municipis força actius en matèria de treball, els quals tendeixen a dur a terme una elevada combinació d'estratègies. També són força actius en habitatge, fins i tot per sobre del grup d'*alta incidència en les transicions*. En canvi, en l'àmbit de l'educació, tot i tenir un percentatge de realització força elevat, i ser l'únic grup on el 100% dels municipis duu a terme algun tipus d'actuació en aquesta matèria, mostra una baixa combinació d'abordatges. Finalment, en l'àmbit de la mobilitat internacional es caracteritza per incorporar polítiques de retorn i l'estratègia "per marxar" es basa, principalment, a oferir informació o fer difusió de programes internacionals. A continuació, es concreta l'acció del grup en els diferents àmbits.

En **l'àmbit de l'educació** es caracteritza per combinar l'orientació i l'assessorament amb altres tipus de programa. El que el diferencia del grup d'*alta incidència en les transicions* és que el nombre d'estratègies amb què combina els programes d'orientació és inferior: representa el 51,4%

dels que fan orientació i assessorament en combinació amb quatre tipus de programa. Tot i així, a nivell intern, el 47,9% dels municipis del grup combina l'orientació amb un sol tipus d'actuació, enfront del 22,9%, que combina l'orientació amb dos o més tipus de programa. Amb tot, el 100% dels municipis classificats en una *diversitat d'estratègies però de baixa intensitat* desenvolupa polítiques en l'àmbit educatiu. També, en l'**àmbit del treball** és molt semblant al grup d'*alta incidència en les transicions*, però amb una combinació d'estratègies inferior. D'una banda, representa el 40,9% dels que duen a terme tres tipus de programa en l'àmbit del treball i el 42,1% dels que fan entre quatre i cinc tipus de programa. D'altra banda, a nivell intern, el 72,2% dels municipis del grup segueix aquesta estratègia: la realització d'entre tres (36,1%) i fins a cinc tipus de programa (36,1%). Dins d'aquest grup no hi ha cap municipi que no desenvolupi polítiques de joventut en matèria de treball i tan sols el 16,5% fa un sol tipus de programa. En l'**àmbit internacional**, es caracteritza per ser el grup que més adopta l'estratègia centrada en la combinació de programes per marxar a l'estranger amb programes per al retorn, que representa el 56,3% dels municipis que ho fan (el 18,4% a nivell intern). Tanmateix, dins del grup hi ha un 37,8% de municipis que no fan polítiques en l'àmbit internacional i un 23,5% que només fa un programa d'orientació, assessorament o difusió de programes internacionals. A nivell intern, de la mateixa manera que en l'estratègia d'*alta incidència en les transicions*, també té un percentatge destacable de municipis que no fan polítiques **d'habitatge** (36,5%), tot i que aquest percentatge és força més baix que el del grup *sense orientació a les transicions* i el del grup *centrat en l'orientació i l'assessorament*. És el grup que més combina programes d'intermediació i/o orientació, ajuts econòmics i almenys una mesura de generació d'oferta (14,6%). De fet aquest grup representa el 63,6% dels municipis que aborden aquesta estratègia. També destaca per ser el que fa més orientació i assessorament o ofereix un servei d'intermediació combinat amb altres tipus de programes (15,6%). En aquest sentit, aquest grup, tot i no ser el que fa més polítiques en l'àmbit de l'habitatge, és el que mostra una combinació més alta d'estratègies.

### 4.3. L'efecte de les estructures en la configuració dels grups

De la mateixa manera que s'ha fet a l'apartat vinculat a les polítiques afirmatives, a continuació es presenta una anàlisi sobre l'associació entre les estratègies seguides pels municipis per desenvolupar polítiques adreçades a les transicions juvenils i un seguit de variables explicatives relacionades amb les estructures tècniques i polítiques, la seva dotació econòmica i en recursos humans i l'estructura territorial de Catalunya. El detall de les dades analitzades es pot consultar a la taula 7 de l'annex.

Tant en els municipis amb **regidoria de joventut** exclusiva com en aquells en què està compartida amb altres matèries, la tendència general és situar-se en una estratègia basada en l'*orientació* i l'*assessorament*. Tot i aquesta similitud, hi ha diferències en les estratègies dels municipis segons la configuració de l'estructura política adreçada a joventut. D'una banda, els municipis que disposen d'una regidoria exclusiva en joventut mostren una tendència més alta a situar-se en el grup d'*alta incidència en les transicions* (32,8%), mentre que entre els municipis amb regidoria compartida (16,2%) o sense regidoria (5,6%), aquest percentatge és força inferior. D'altra banda, situar-se en el grup d'*estratègia diversa però de baixa intensitat* no té a veure amb l'existència de regidoria ni amb la fórmula que aquesta adopti. En les tres fórmules els percentatges són molt semblants i se situen entre el 14,4% i el 15,4%. En canvi, els municipis sense regidoria de joventut mostren una clara tendència a la no realització de polítiques en els àmbits transicionals (61,1%). En la mateixa línia, pel que fa a les **estructures tècniques**, tant els municipis amb àrea de joventut, exclusiva o compartida, com els que no disposen d'una estructura tecnicoadministrativa reconeguda a l'organigrama municipal, mostren percentatges semblants en l'adopció d'una estratègia basada en l'*orientació* i l'*assessorament*. Tanmateix, tot i la similitud, s'observa una linealitat negativa, i els municipis sense estructura tècnica són els que tenen el percentatge més alt (38,5%). Els municipis amb àrea exclusiva de joventut s'inclouen majoritàriament (37,6%) en el grup d'*alta incidència en les transicions*; aquest percentatge baixa al 24,6% en el cas dels municipis amb àrea compartida i és pràcticament residual (6,9%) entre els municipis sense àrea de joventut. Al seu torn, els municipis amb àrea compartida se situen principalment en l'estratègia basada en l'*orientació* i l'*assessorament* (35,4%), i els municipis sense àrea de

joventut, en el 46,2% dels casos, no fan polítiques de joventut en els àmbits vinculats a les transicions juvenils. Finalment, cal destacar que, per al cas de l'orientació *multiestràtegica de baixa intensitat*, si bé els municipis amb àrea exclusiva i aquells que tenen l'àrea o departament de joventut compartit amb altres matèries mostren percentatges molt semblants (19,9% i 19,2%, respectivament), els municipis sense àrea de joventut no acostumen a situar-se dins d'aquest grup, i només ho fa el 8,5%.

També, l'existència de **professionals i la seva categoria** és una variable explicativa de les estratègies que els municipis catalans adopten en els àmbits relacionats amb les transicions juvenils. No disposar de cap professional dedicat a joventut o només d'un perfil administratiu suposa, en el 59,6% dels casos, que no es desenvolupin polítiques transicionals, i en el 29,7%, centren la seva estratègia en l'*orientació* i l'*assessorament*. En canvi, d'entre aquells municipis que disposen, almenys, d'un perfil tècnic o de coordinació, en destaca un percentatge més alt en l'assumpció d'una estratègia d'*alta incidència en les transicions* (26,8%) o d'*elevada realització però amb baixa intensitat* (18,7%), tot i que la tendència majoritària és desenvolupar una estratègia basada en l'*orientació* i l'*assessorament* (40,5%). De fet, quan en el municipi només hi ha perfils professionals amb categories de dinamització i informació (sense un perfil tècnic i de coordinació), es torna a donar una tendència a prendre posició en el grup menys actiu (34,9%), tot i que amb una distribució percentual força més repartida entre els dos grups més actius (*alta incidència en les transicions*, 23,3%, i *elevada realització però amb estratègies de baixa intensitat*, 16,3%), que en el cas dels municipis sense professionals o només amb un perfil administratiu. Pel que fa a la **dotació econòmica**, tant els municipis que l'any anterior a la realització del treball de camp disposaven d'una partida pressupostària específica per a joventut com els que no en disposaven, mostren una tendència molt semblant en el desenvolupament d'estratègies basades en l'*orientació* i l'*assessorament* (35,6% i 37,2%, respectivament). Però mentre que els municipis amb partida pressupostària tenen percentatges significativament superiors entre els grups amb *alta incidència en les transicions* (28,1%) i amb *diversitat d'estratègies però de baixa intensitat* (17,9%), els municipis sense partida pressupostària per joventut mostren una tendència més alta (46,3%) a situar-se entre els municipis que no aborden polítiques orientades a les transicions.

Finalment, la **mida poblacional** és clau per explicar la pertinença als diferents grups de municipis segons les estratègies que aborden en les polítiques de joventut orientades a les transicions. Les estratègies d'*alta incidència en les transicions* s'adopten, per sobre del 50%, a partir dels 10.000 habitants i superen el 70% a partir dels 50.000. Aquesta també és l'opció més seguida entre els municipis de 5.000 a 9.999 habitants (39,1%). Les estratègies centrades en l'*orientació* i l'*assessorament*, es concentren principalment en els municipis compresos entre les franges de 500 a 4.999 habitants. Tanmateix, en els municipis de fins a 500 habitants, el més habitual és no abordar polítiques de joventut en els àmbits transicionals (50,7%). Finalment, pel que fa a les estratègies d'elevada realització però de baixa diversitat, les diferències segons la mida poblacional no mostren linealitat amb la mida poblacional i es dona més habitualment entre els municipis de 20.000 a 99.999 habitants (23,3%) entre els de 5.000 a 9.999 habitants.

## **5. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT ORIENTADES ALS EIXOS DE DESIGUALTAT JUVENIL**

L'entorn, el context i les estructures socials resulten determinants en la configuració de les oportunitats de les persones joves per construir les seves transicions i la seva participació activa en la construcció social. L'edat, en tant que determina l'accés a determinats recursos, és un dels eixos de desigualtat social clàssics (Subirats, 2005) i, en aquest sentit, el col·lectiu juvenil és especialment vulnerable en situacions de crisi i inestabilitat econòmica com l'actual. Les persones joves es troben, en la majoria de casos, en una situació de dependència, total o parcial, de la família d'origen. Catalunya es caracteritza per disposar d'un model de benestar familiarista on la família, les xarxes de suport de què disposa l'individu, assumeix la càrrega d'aquelles qüestions no resoltes des de la política pública (Alegre, 2008). Així que, quan la família no disposa dels recursos per fer front al problema, són les persones joves les que veuen disminuïdes les seves oportunitats d'emancipació i la seva situació de benestar.

Paral·lelament, l'estructura social genera una dinàmica d'estratificació social de determinats col·lectius en funció dels anomenats eixos de desigualtat social (gènere, classe, ètnia, etc.). Això implica que determinades característiques individuals i col·lectives situïn l'individu en una situació de poder o desigualtat respecte d'altres col·lectius. Les polítiques públiques, entre elles les polítiques de joventut, han de vetllar per reduir l'impacte d'aquests eixos de desigualtat per tal de mitigar-ne els efectes sota un principi d'igualtat d'oportunitats. En aquesta línia, el PNJCat-2020 proposa que “les polítiques de joventut abordin aquells factors que, vinculats al model de societat i territori, són potencialment generadors de desigualtats socials i que generen un tipus de dinàmiques socials amb uns efectes concrets en la vida de les persones joves i en les relacions que mantenen amb el seu entorn”. Aquest posiciona-

ment s'articula a través d'un seguit d'eixos de treball orientats a incidir en aspectes associats als eixos de desigualtat estructural: gènere, origen de classe, origen ètnic i mobilitat territorial.

Dins d'aquest bloc de polítiques, també poden ser diversos els enfocaments o models d'intervenció, que tampoc en aquest cas són excloents els uns dels altres. Les polítiques orientades als eixos de desigualtat es poden circumscriure en el plànol de les polítiques universalistes, adreçades al conjunt de la població, amb l'objectiu de prevenir o mitigar els moments de risc associats als eixos de desigualtat o, en una altra línia, poden tenir una vocació pal·liativa, orientant-se a incidir en situacions de vulnerabilitat que pateixen les persones joves.

L'EMC permet aproximar-nos a la posada en marxa per part dels municipis d'un seguit de polítiques (en termes d'àmbits d'actuació) que es relacionen amb quatre eixos de desigualtat: les polítiques de gènere, les polítiques d'interculturalitat i/o de suport a les persones migrades, les polítiques d'inclusió i les de mobilitat territorial. Aquests àmbits ens aproximen a la capacitat dels municipis per donar resposta o prevenir situacions de vulnerabilitat o risc derivades dels eixos de desigualtat esmentats.

## **5.1. Els àmbits orientats als eixos de desigualtat juvenil**

Les polítiques de joventut orientades als eixos de desigualtat estructural són les menys tractades des de l'acció municipal. Aquests àmbits mostren, en conjunt, els percentatges més baixos de realització. Amb l'excepció de les polítiques de gènere, amb un 66,7% de realització, els altres tres àmbits se situen a la cua dels 13 àmbits testats a l'EMC, on només l'àmbit d'inclusió supera el 50% de realització (56,2%). Tot i tenir una realització baixa, les mitjanes de participació juvenil i de percepció d'èxit se situen per sobre de les dels àmbits orientats a les transicions. En general, se'n realitzen menys, amb menys recursos, però amb una percepció d'èxit superior.

- **L'àmbit de la interculturalitat** és un dels tres àmbits de les polítiques de joventut que ha patit una davallada respecte de l'any 2009

(-5,4 punts percentuals de diferència). El 54,2% dels municipis catalans no fa polítiques en aquest àmbit (49%) o només fa publicacions i materials (5,2%). Les estratègies més habituals entre els municipis és dur a terme un sol tipus de programa (24,5%). Es tracta, principalment, de programes orientats a reforçar relacions interculturals entre joves d'origens diversos (18,4%) i projectes adreçats a població jove nouvinguda (6,1%). En canvi, la combinació de diferents estratègies (20,2%) és força inferior i la fórmula més emprada (13,2%) és combinar dos o més projectes d'interculturalitat amb perspectiva universalista amb l'atenció a la població nouvinguda. L'àmbit de la interculturalitat és, en el marc de les polítiques orientades als eixos de desigualtat juvenil, l'àmbit al qual se li atorga una importància inferior en termes de dedicació de recursos i també en la seva percepció d'èxit (amb mitjanes de 5,6 per tots dos indicadors). Tampoc destaca per la incorporació de la participació activa de les persones joves del municipi (mitjana de 5 en una escala de 0 a 10), i és un dels àmbits on hi ha una coordinació inferior a nivell interinstitucional (74,3%): té el percentatge més baix respecte dels altres àmbits orientats a les desigualtats i el tercer més baix del conjunt d'àmbits testats a l'EMC. Mostra una coordinació interdepartamental intermèdia-baixa i, tot i que les col·laboracions entre àrees són majoritàries (72,4%), és un dels àmbits que més s'impulsa des d'altres àrees sense la col·laboració de l'àrea de joventut (14,8%).

- Pel que fa a l'**àmbit de gènere** (66,7%), tot i que se troba a la cua dels 13 àmbits en termes de realització, és el més desenvolupat en el marc de les polítiques orientades als eixos de desigualtat i és, a més, un dels àmbits que més ha augmentat d'ençà del 2009 (+20,8 punts percentuals). L'estratègia majoritària (18,8%) es duu a terme a partir d'un sol tipus de programa i, quan s'adopta una estratègia múltiple, acostuma a orientar-se a la combinació de tres tipus de programa (12,2%). Aquesta distribució resulta en una polarització de l'acció municipal en les polítiques de joventut i gènere. És un dels àmbits on es dona una elevada coordinació interinstitucional: amb el consell comarcal (62%), amb les diputacions (21,5%) i amb la DGJ-ACJ, a través de les coordinacions territorials de joventut (12,8%) i/o dels serveis centrals (7,7%). També, pel que fa a la coordinació horitzontal (interdepartamentalitat), se situa entre els àmbits amb un percentat-



ge més elevat de coordinació (74,6%), i és l'àmbit vinculat als eixos de desigualtat amb més vincles relacionals en els consistoris municipals. No passa així en el cas de la participació juvenil on, amb una mitjana de 5,4 punts, se situa per sota de la importància atorgada en termes de dedicació de recursos (6,5) i de la percepció d'èxit (6,2), tot i que la distància entre importància i percepció d'èxit, en aquest cas, és inferior.

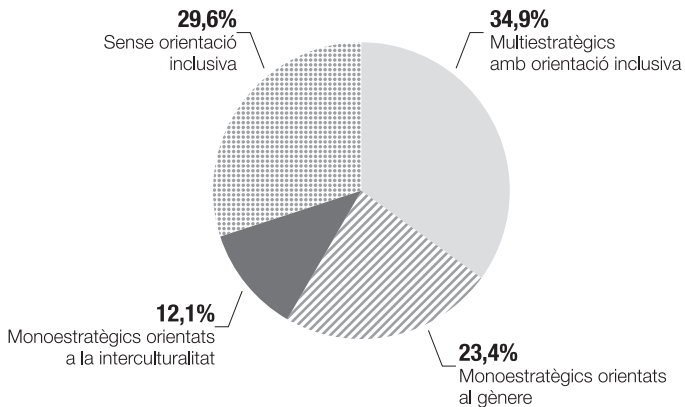
- **L'àmbit de la inclusió social** també registra una baixa realització (56,2%), tot i que en el marc de les polítiques de joventut orientades a les desigualtats se situa en segon lloc. Tot i la dificultat per establir comparacions per les variacions en el qüestionari, és un dels eixos que més ha augmentat respecte de l'any 2009. Aquest augment es relaciona amb un impuls de les polítiques vinculades a pal·liar situacions de vulnerabilitat juvenil agreujades a partir de la crisi econòmica. Les estratègies majoritàries dels municipis per abordar les polítiques d'inclusió se centren a dur a terme un sol tipus d'actuació (34,1%), on els projectes adreçats a joves en situacions de vulnerabilitat (17,8%) i els programes adreçats a la igualtat d'oportunitats (16,3%) mostren percentatges similars. Tot i ser, dins de les polítiques orientades als eixos de desigualtat, l'àmbit amb més dedicació de recursos (6,7), la percepció del seu èxit (6,2) i la incorporació de la participació juvenil (5,1) són comparativament baixes. En canvi, pel que fa a les relacions de col·laboració administratives, és el tercer percentatge més elevat del conjunt d'àmbits, en la de col·laboració interdepartamental (75,1%), amb l'impuls en solitari de l'àrea o regidoria de joventut més baix (7,7%), i un percentatge també elevat de col·laboració interadministrativa (82,8%).
- En relació amb **l'àmbit de la mobilitat territorial**, és el menys abordat per les polítiques de joventut: el 58,8% dels municipis catalans no fa cap actuació en aquesta matèria i el 6,2% només fa publicacions i materials de difusió. Les polítiques de mobilitat adreçades a joves poden tenir diversos abordatges des de les polítiques de joventut, des de la perspectiva de l'educació i la seguretat viària fins a l'accés al transport públic per facilitar la mobilitat de les persones joves pel territori. L'EMC permet recollir dues d'aquestes aproximacions, en què l'acció majoritària se centra a facilitar l'accés de les

persones joves al transport públic (21,6%) i l'estratègia d'intervenció se centra en la realització d'un sol tipus de programa (26,8%). Tot i tenir una importància mitjana (6,2), és l'àmbit on es percep un èxit més alt dels quatre àmbits orientats als eixos de desigualtat. La coordinació interinstitucional (82,7%) s'articula a través del consell comarcal (58,5%) i és un dels àmbits on més es col·labora amb altres municipis (13,1%). Amb tot, és el segon àmbit amb una coordinació interdepartamental inferior (57,3%) i amb més impuls en solitari des de l'àrea de joventut (23%).

## **5.2. Tipus de municipis segons les estratègies per incidir en els eixos de desigualtat**

Segons les estratègies adoptades per desenvolupar les polítiques de joventut adreçades a incidir en els eixos de desigualtat que afecten les persones joves (taula 8 de l'annex), els municipis catalans es classifiquen en quatre grups. Aquests grups, de la mateixa manera que en les dues tipologies anteriors, sorgeixen de la capacitat dels municipis per generar perspectives multiestratègiques per emprendre diversos tipus d'intervencions en els diferents àmbits tot i que, pel cas d'aquest bloc de polítiques, sí que es detecta una certa orientació determinada per la capacitat d'abordar uns àmbits o altres.

**GRÀFIC 3. Tipologia de municipis segons les estratègies adoptades en els àmbits orientats als eixos de desigualtat juvenil. Catalunya, 2016. Percentatge**



Base: 645 municipis

Font: Elaboració pròpia

La distribució dels grups resultants del clúster mostren una polarització en les estratègies dels municipis per abordar els eixos de desigualtat i els dos grups amb més pes percentual se situen en els dos extrems, tant en realització com en la combinació d'estratègies. En primer lloc, el grup que aglutina més municipis (34,9%) és el que mostra una realització més alta de polítiques orientades a les desigualtats, una combinació més gran d'estratègies i té una clara vocació inclusiva. En segon lloc, hi ha un altre grup (29,6%), que es caracteritza per una nul·la realització en el conjunt d'àmbits vinculats als eixos de desigualtat. Segueixen dos grups que es caracteritzen per una baixa combinació d'estratègies, però amb orientacions diferents, mentre que el grup de *monoestratègics orientats al gènere* (23,4%) es caracteritza per una elevada realització de polítiques de joventut en l'àmbit del gènere, el grup *monoestratègics orientats a la interculturalitat* (12,1%) mostra una tendència a desenvolupar polítiques adreçades a joves nouvinguts o d'origen estranger.

## **Municipis multiestrètics amb orientació inclusiva (34,9%)**

Aquest grup destaca per ser el més nombrós i el que mostra més diversificació d'estratègies en el desenvolupament de les polítiques de joventut que cerquen incidir en els eixos de desigualtat. Mostra una clara orientació inclusiva que desenvolupa majoritàriament programes amb visió universalista, molt més que en la resta de grups, i programes per prevenir situacions de vulnerabilitat, més que per pal·liar situacions de vulnerabilitat, o, en tot cas, tendeix a combinar tots dos enfocaments. En l'àmbit de la inclusió social és on mostra més activitat. En l'àmbit de la mobilitat territorial, en canvi, mostra una activitat inferior.

Si s'analitza el grup per àmbits, pel que fa a la **interculturalitat**, tot i no ser el més actiu en termes de realització (el 27% dels municipis que conformen el grup no fa polítiques en l'àmbit de la interculturalitat), sí que és el grup que mostra més combinació d'estratègies: representa el 91,6% dels municipis que combinen tres o més tipus de programes en matèria d'interculturalitat; també és el grup més representat (87%) entre els que fan una combinació d'almenys dos tipus de programes, però cap d'ells adreçat a població jove nouvinguda. A més a més, és l'únic grup on es detecten municipis que aborden tots tipus de programes testats. Mostra el percentatge més alt de realització en tots els tipus de programes testats a excepció de les actuacions orientades a aproximar i facilitar l'accés a serveis i activitats de les persones joves nouvingudes (24,6%). La seva acció en l'àmbit de la interculturalitat se centra, principalment, en la realització de projectes que fomentin la interrelació de joves de diferents orígens (39,6%) i de projectes d'igualtat a través de cursos de formació específics, inserció laboral, etc. (38,2%). També en l'**àmbit de gènere** es caracteritza per ser el grup amb més diversificació d'estratègies: representa el 86% dels municipis que combinen projectes de foment de la igualtat amb l'abordatge de violències masclistes i formació. També està sobrerrepresentat entre els municipis que combinen projectes de foment de la igualtat i l'abordatge de violències (57,1%) i entre els que combinen accions formatives adreçades a joves amb algun dels altres dos tipus de programa (67,7%). Tot i la diversitat d'estratègies en l'àmbit de gènere, no és el grup que més polítiques fa en aquest àmbit. De fet, el 14,7% dels municipis del grup de *multiestrètics amb orientació inclusiva* no fa polítiques de gènere (9,3%) o només fa publicacions (5,4%). Des de la

mirada dels tipus de programa a nivell desagregat, els municipis que integren aquest grup són els únics que superen el 50% en la realització de projectes de foment de la igualtat de gènere (59,1%), de projectes per a l'abordatge de la violència masclista (53,6%) i de formacions a joves (50,7%). S'orienta principalment a desenvolupar polítiques en **l'àmbit de la inclusió social**, el 100% dels municipis que componen aquest grup fa algun tipus d'actuació en aquest àmbit, on l'estratègia se centra primordialment en la realització en exclusivitat de projectes d'igualtat d'oportunitats (43,8%). A més, és pràcticament l'únic grup que combina programes d'igualtat d'oportunitats amb programes adreçats a joves en situació de vulnerabilitat (24,6%); només el grup de *monoestratègics orientats al gènere* adopta també aquesta estratègia, però amb un percentatge força inferior (9,9%). Tanmateix, a nivell intern, els municipis d'aquest grup tendeixen a orientar la seva estratègia a través de projectes d'igualtat d'oportunitats (68,3%), més que no pas a projectes adreçats específicament a joves en risc d'exclusió social (54,7%), tot i que mostren percentatges significativament superiors als del conjunt de municipis catalans en la realització de tots dos tipus de projectes. En canvi, és menys actiu en el desenvolupament d'actuacions en **l'àmbit de la mobilitat**. El 48,2% dels municipis del grup no fa polítiques de joventut en aquest àmbit, i és el segon percentatge més baix després del grup de *monoestratègics orientats a la interculturalitat* (43,6%). Aquest grup està sobrerrepresentat (42,6%) entre els municipis que fan actuacions per facilitar l'accés de les persones joves al transport públic i entre els que combinen aquestes accions amb actuacions de mobilitat vinculades a l'oci nocturn (76,5%). Es diferencien del grup de *monoestratègics orientats a la interculturalitat* per una combinació més elevada d'estratègies.

### **Municipis sense orientació inclusiva (29,6%)**

El segon grup segons el pes percentual (29,6%) es caracteritza per no fer programes i actuacions orientades a incidir en els eixos de desigualtat. Tant en l'àmbit de la interculturalitat, del gènere i de la inclusió social, mostra el 100% de no realització. Només mostra activitat en l'àmbit de la mobilitat territorial, on centra els seus esforços en el desenvolupament de programes per facilitar l'accés de les persones joves al transport públic (12,6%).

### **Municipis monoestratègics orientats al gènere (23,4%)**

Principalment, aquest grup es caracteritza per una alta realització de polítiques de joventut en l'àmbit del gènere, mentre que en la resta d'àmbits mostra una activitat força baixa. Amb tot, l'estratègia general en els quatre àmbits és de baixa intensitat en la combinació de projectes. A excepció de l'àmbit de gènere, on mostra una orientació universalista, en la resta d'àmbits duu a terme principalment projectes de tipus assistencial.

El 64% dels municipis d'aquest grup no fa polítiques **d'interculturalitat**. Entre els que sí que en fan, el més habitual (31,1%) és que facin només un tipus de programa, és el grup més representat entre els municipis que adopten aquesta estratègia: el 19,9% centra la seva acció en el desenvolupament de projectes d'igualtat (cursos de formació específics, inserció laboral...) i el 9,3% desenvolupa projectes que fomenten la interrelació de joves de diferents orígens. En la resta de tipus de programes testats, els municipis del grup no superen el 5% de realització. En canvi, és l'únic grup on el 100% dels municipis que el conformen realitzen algun tipus de programa en **l'àmbit de gènere**. Tot i l'elevada realització, són municipis monoestratègics en el seu abordatge: el 34,9% només fa projectes d'abordatge de la violència masclista o de foment de la igualtat i el 32,9% només fa formació per a joves en l'àmbit de la igualtat de gènere. Tot i aquesta estratègia general, se situa per sobre del conjunt de municipis (9,3%), en la combinació de projectes de foment de la igualtat i d'abordatge de violències (17,4%). A nivell intern, la seva acció se centra en projectes de foment de la igualtat de gènere (48%) i les formacions a joves (44,7%). Mostra una baixa realització en **l'àmbit de la inclusió social**: el 69,5% no fa polítiques o només fa publicacions (14,6%). El 19,2% dels municipis del grup només fa projectes adreçats a joves en risc d'exclusió, i només el 9,9% combina projectes d'igualtat d'oportunitats amb actuacions per pal·liar o revertir situacions de risc. A més, cap municipi d'aquest grup realitza projectes d'igualtat d'oportunitats si no és en combinació amb projectes orientats a la vulnerabilitat. A nivell intern, centra la seva acció en projectes orientats a atendre situacions de vulnerabilitat entre joves (29,1%) i en la generació de publicacions i materials per difondre informació en l'àmbit de la inclusió (21,2%). Per últim, el 80,8% dels municipis del grup no fa polítiques en **l'àmbit de la mobilitat** (79,3%) o només fa publicacions i el 13,2% desenvolupa polítiques

d'accés al transport públic en exclusiva (9,9%) o en combinació amb actuacions vinculades a l'oci nocturn (3,3%); a més, té el percentatge més baix (6%) dels que només fan actuacions orientades a disminuir el risc en desplaçaments vinculats a l'oci nocturn.

### **Municipis *monoestratègics orientats a la interculturalitat* (12,1%)**

Aquest és el grup més petit dels quatre (12,1%). Es caracteritza perquè el 100% dels municipis d'aquest grup fa polítiques d'interculturalitat, tot i que ho fa des d'una monoestratègia, i se centra principalment en l'acollida a persones joves nouvingudes o a facilitar l'accés de les persones joves d'origens diversos als recursos públics. També en l'àmbit de la mobilitat territorial, mostra més activitat que la resta de grups, però sota una monoestratègia. En canvi, en els àmbits d'inclusió social i gènere, mostra una baixa realització i la seva acció se centra, més que en la resta de grups, en l'elaboració de publicacions i materials informatius.

En l'àmbit de la **interculturalitat**, aquest grup representa el 75,6% dels municipis que només fan un tipus de programa adreçat a població jove nouvinguda i el 32,8% (és el segon grup més representat després del grup de *monoestratègics orientats al gènere*) dels municipis que només duen a terme un tipus de programa per reforçar relacions interculturals entre joves. El que diferencia aquest grup de la resta és que no hi ha cap municipi que no faci polítiques en l'àmbit de la interculturalitat. Tanmateix, mostra una baixa diversificació d'estratègies i el 50,6% dels municipis que componen el grup desenvolupa un sol tipus de programa. A nivell desagregat, mostra el percentatge més elevat (26%) en el desenvolupament de projectes o accions d'aproperament/accés a serveis públics, entitats o espais comunitaris, i el segon (23,4%) en la realització de projectes d'igualtat (cursos de formació específics, inserció laboral). En canvi, mostra un baix percentatge en la realització de **polítiques de gènere**; el 66,7% dels municipis del grup no fa cap tipus d'actuació (38,5%) en aquest àmbit o només fa publicacions (28,2%). Quan en fan, el més habitual, en el 21,8% dels casos, és que en faci només un. A nivell intern, els municipis que conformen el grup de *monoestratègics orientats a la interculturalitat* mostren un percentatge de realització de publicacions i materials (39,7%) significativament superior al del conjunt de municipis (28,9%). És el segon grup més actiu després del grup de

*multiestratègics amb orientació inclusiva*, tot i que se situa més proper a una estratègia de baixa intensitat pel que fa a les **polítiques d'inclusió social**. Si bé el 68,8% dels municipis que formen el grup no fa polítiques de joventut en aquest àmbit o només fa publicacions (un percentatge que agregat és més elevat que el del grup de *monoestratègics orientats al gènere*), el 28,6% dels municipis d'aquest grup fa només publicacions en l'àmbit de la inclusió; així, el percentatge de no realització se situa en el 40,3% (15 punts percentuals per sota del grup anterior). De fet, el grup de *monoestratègics orientats a la interculturalitat* mostra un elevat percentatge de realització (30,8%) de publicacions i materials en l'àmbit de la inclusió social, i és el tipus d'actuació que més duen a terme aquests municipis; el 23,4% se centra en projectes orientats a pal·liar situacions de vulnerabilitat entre joves en risc d'exclusió i només el 7,8% s'orienta al desenvolupament d'actuacions d'igualtat d'oportunitats. Aquest és el grup amb més realització de polítiques en **l'àmbit de la mobilitat territorial**; té el percentatge més baix (43,6%) de no realització, però no combina estratègies d'intervenció, és a dir, només desenvolupa actuacions per facilitar l'accés dels joves al transport públic (26,9%) o actuacions per potenciar l'ús del transport públic en relació amb l'oci nocturn en exclusiva (29,5%). A més a més, destaca per tenir el percentatge més elevat (16,9%) respecte de la resta de grups i del conjunt de municipis catalans (9,3%) en la realització de publicacions i materials de difusió en matèria de mobilitat.

### **5.3. L'efecte de les estructures en la configuració dels grups**

Per finalitzar l'apartat, s'analitza la pertinença als grups segons les estratègies seguides per desenvolupar polítiques de joventut en els àmbits vinculats als eixos de desigualtat a partir d'un seguit de variables explicatives relacionades amb les estructures tècniques i polítiques, la seva dotació econòmica i en recursos humans i l'estructura territorial de Catalunya. El detall de les dades analitzades es pot consultar a la taula 9 de l'annex.

De la mateixa manera que s'ha vist en les dues tipologies anteriors, el pes de les estructures tenen una forta capacitat explicativa de les estratègies que adopten els municipis per desenvolupar les polítiques de



joventut en els àmbits orientats a les desigualtats. D'una banda, l'existència de **regidoria**, ja sigui exclusiva de joventut o compartida amb altres matèries, s'associa a una elevada diversificació d'estratègies, especialment quan la regidoria és exclusiva en joventut (41,8%). També quan la regidoria és exclusiva, es detecta un percentatge superior (28,4%) en el desenvolupament d'una estratègia de baixa realització orientada al gènere que quan la regidoria és compartida (21,5%) o quan no hi ha una estructura política vinculada a joventut (20,4%). En canvi, les *monoestratègies orientades a la interculturalitat*, tot i que mostren percentatges baixos, se subscriuen quasi exclusivament a l'existència d'una regidoria, independentment de la forma que aquesta adopti, mentre que, entre els municipis sense regidoria de joventut, hi ha un fort posicionament (61,1%) en la no realització d'actuacions en els àmbits de desigualtat. D'altra banda, en relació amb les **estructures tècniques**, s'observa més diferència segons la fórmula que adopta l'àrea de joventut que en el cas de les estructures polítiques. En primer lloc, les àrees exclusives de joventut tenen un percentatge més elevat, respecte de l'exclusivitat de les estructures polítiques i respecte de les altres modalitats organitzatives, en l'adopció de *multiestratègies amb orientació inclusiva* (51,1%) i també, tot i que amb menys diferències, amb *monoestratègies amb orientació al gènere* (26,3%). En segon lloc, quan l'àrea o departament tècnic és compartit amb altres matèries, tot i que les posicions majoritàries se situen en aquestes dues estratègies esmentades *multiestratègies orientades a la inclusió* (38,9%) i *monoestratègies amb orientació al gènere* (24,9%), es detecta un percentatge significativament superior en el desenvolupament de *monoestratègies orientades a la interculturalitat* (15,4%). Finalment, la no existència d'àrea tècnica de joventut, si bé apunta a un posicionament majoritari en l'*estratègia de no realització* (46%), també mostra un pes destacat (23,9%) en el desenvolupament d'*estratègies d'alta realització i diversitat*.

La **dotació econòmica** també mostra una associació amb les estratègies seguides en els àmbits orientats a incidir en els eixos de desigualtat. De nou, tal com passava amb les tipologies anteriors, quan existeix una reserva pressupostària específica per a joventut, els percentatges d'ubicació en la tipologia de municipis que desenvolupen *estratègies diverses amb orientació inclusiva* són superiors (en més de 10 punts percentuals) respecte dels municipis que no disposen d'una reserva pressupostària

per joventut que, en canvi, en el 48,7% dels casos, se situen en el grup *sense orientació inclusiva*. Pel que fa a la **dotació de personal**, el 51,5% dels municipis que no disposen de recursos humans adreçats a joventut o només disposen d'un perfil administratiu se situen en l'estratègia de no realització. Aquest percentatge és significativament superior al del conjunt de municipis catalans (29,6%). En canvi, quan es disposa d'un perfil tècnic o de coordinació, el més habitual (42,3%) és que el municipi tendeixi a desenvolupar *multiestratègies amb orientació inclusiva*. Aquesta opció també és majoritària quan només es disposa de perfils de dinamització i informació (37,2%), però, en aquest cas, des del punt de vista comparatiu, el desenvolupament de *monoestratègies amb orientació a la interculturalitat* (16,3%) destaca respecte de la resta d'opcions.

Finalment, la **grandària municipal** incideix també en les estratègies seguides. En aquest sentit, el desenvolupament dels dos tipus d'estratègia que se situen als pols, les de més realització i diversitat i les de no realització, mostren relacions lineals amb la mida municipal: un municipi gran s'associa a un desenvolupament més alt i a una complexitat d'estratègies, que supera el 60% de realització a partir dels 10.000 habitants. Mentre que quan la grandària és inferior, es tendeix a la no realització, que es concentra principalment entre els municipis de menys de 500 habitants (51,5%), i els que van dels 500 als 1.999 habitants (30,3%). Quan es tracta de les *monoestratègies orientades al gènere o orientades a la interculturalitat*, aquesta linealitat es trenca i les primeres es donen més habitualment entre els municipis de 5.000 a 9.999 habitants (33,8%) i entre els de 500 als 1.999 habitants (28,1%), mentre que les orientades a la interculturalitat es concentren, amb percentatges molt semblants als del conjunt de municipis, entre els municipis de fins a 20.000 habitants.



## 6. CONCLUSIONS

La necessitat d'articular nous models d'Administració pública basats en xarxes relacionals capaces de flexibilitzar i adaptar les respostes a problemes socials complexos s'explica a través d'un seguit de reptes que tenen a veure amb la consolidació de la societat del risc, l'aparició de noves desigualtats i una creixent polarització social, a més d'una major exigència de la ciutadania vers el paper dels poders públics, amb l'aparició de nous mecanismes de participació i canalització de les demandes ciutadanes. Durant els anys vuitanta i noranta, el qüestionament de la capacitat de donar respostes a la crisi del sistema de benestar per part d'una Administració pública basada en models burocràtics va donar peu a un nou model de gestió inspirat en el mercat i en el sector empresarial. Aquest procés de modernització, batejat com a nova gestió pública, va incorporar en el si de l'Administració criteris de treball basats en l'eficiència de les respostes a la ciutadania i de la gestió de recursos públics. Tanmateix, les millores introduïdes en els sistemes d'atenció han estat més instrumentals que no pas estructurals, i posen al centre del debat la incapacitat dels governs i les administracions per abordar els nous reptes de les polítiques públiques: el pas de la nova gestió pública a la governança democràtica, de la competència interadministrativa a la col·laboració, i la necessitat d'articular maneres transversals i participatives en el funcionament de l'Administració pública (Gomà i Subirats, 2017).

Per la seva banda, la permeabilitat del col·lectiu juvenil als canvis socials i econòmics dona peu a un replantejament del concepte de joventut que tindrà efectes en la manera en què les administracions públiques encaren les respostes a les necessitats juvenils. La diversificació dels camins juvenils, de les maneres de ser jove; la dilatació i l'eixamplament pels extrems de l'etapa juvenil, i el trencament de la linealitat en les transicions consoliden l'acord que la joventut passa a ser cada cop més individualitzada i no pot ser tractada com un grup homogeni. Aquesta individualització implica, al seu torn, unes polítiques de joventut altament

diferenciades que requereixen diferents models i estratègies de treball. Es planteja, doncs, un escenari certament complex en l'abordatge de les polítiques de joventut i, encara més, considerant la posició de feblesa relativa que, sovint, ocupen les àrees i les regidories de joventut en el marc de les seves organitzacions, amb una dotació de recursos econòmics i humans inferior i amb una centralitat baixa, pel que fa a la prioritització del col·lectiu juvenil i els seus problemes (Montes, 2008). En aquest sentit, el model de desplegament de les polítiques de joventut, que proposa el PNJCat, contribueix a construir un imaginari compartit al voltant del treball en joventut, si més no en el plànol discursiu, que tendeix cap a maneres de funcionar i metodologies que s'orienten a models d'Administració relacionals associats al concepte de governança democràtica. Val a dir, però, que la transferència del plànol discursiu a l'execució real no sempre és directa, i el canvi de dinàmica en el si dels governs i les administracions encara es troba en el camp de l'experimentació.

Al llarg de la publicació s'ha vist com els municipis aborden les polítiques de joventut des de tres enfocaments o paradigmes que són complementaris. Una de les primeres conclusions que es pot extreure és la diversitat d'estratègies que desenvolupen les administracions municipals per encarar el treball amb joves. En cap de les tipologies construïdes hi ha una sola manera d'abordar els àmbits de joventut.

D'una banda, s'ha pogut veure com les **polítiques afirmatives**, a excepció de l'àmbit de la salut, són les que més s'emprenen des de l'àmbit municipal i són també les que mostren una dedicació superior de recursos, una percepció d'èxit més alta i on més s'incorpora la participació juvenil. No és estrany tenint en compte que són també les que tenen una trajectòria més extensa en el desenvolupament de les polítiques de joventut. Amb tot, l'acció dels municipis en matèria de polítiques afirmatives s'articula principalment a través de la programació d'activitats i esdeveniments culturals, de l'organització d'activitats de lleure educatiu i esportives i en la dinamització com a mecanisme d'atracció de les persones joves del municipi als espais juvenils i a les activitats programades. En canvi, els programes, dins dels àmbits afirmatius, que tenen un component emancipatori i d'apoderament juvenil, són força més minoritaris, com és el cas del suport a joves creadors (en l'àmbit cultural); dels convenis de gestió i co-gestió amb entitats (en el cas de l'associacionis-

me), o la promoció de la participació individual a través de la formació a joves o de la interlocució destinada a generar diàleg amb l'Administració. Amb tot, sí que és el grup d'àmbits on s'observa una major complexitat d'estratègies i, tot i que la majoria de municipis (27,1%) s'ubiquen sota una monoestratègia, entre els que tendeixen a diversificar programes i actuacions (21,5%) el nombre de combinacions és força més elevat que en el cas de les polítiques orientades a les transicions i als eixos de desigualtat.

Pel que fa a les polítiques de joventut orientades a incidir en les **transicions juvenils**, els municipis centren bona part dels seus esforços en les transicions educatives i laborals, mentre que les polítiques adreçades a incidir en l'emancipació domiciliària de les persones joves se situen per sota del 50% de realització. En coherència, l'anàlisi del tipus de programes i actuacions que duen a terme els municipis en el marc de les polítiques de transició mostra que cinc dels sis tipus d'actuació més freqüent tenen a veure amb la millora del currículum educatiu i amb l'accés al treball. Així mateix, en aquests àmbits l'acció municipal està fortament lligada a l'acompanyament a joves a través dels programes d'orientació i assessorament, que són els més nombrosos en els quatre àmbits que s'han analitzat dins del paradigma de les transicions juvenils. A més, en aquest cas, els municipis que no duen a terme polítiques en els àmbits tradicionals representen el 28,4%, molt per sobre del cas de les polítiques afirmatives (16,6%), i es caracteritzen, precisament, per no dur a terme accions d'assessorament i informació a joves.

En el darrer capítol s'han analitzat els àmbits que tenen per objectiu incidir en els **eixos de desigualtat** que afecten les persones joves. Aquests són el grup d'àmbits que mostren, en conjunt, una realització més baixa, i només els àmbits de gènere (66,7%) i el d'inclusió social (56%) superen el 50% de realització. De fet, aquests són dos dels quatre àmbits que més han augmentat d'ençà del 2009. En termes generals, els municipis tendeixen més a desenvolupar actuacions per prevenir situacions de risc que no pas per atendre situacions de vulnerabilitat. Tot i que, en aquells municipis on es dona una baixa activitat en els àmbits vinculats a les desigualtats, la tendència és desenvolupar programes de caràcter pal·liatiu, i només en els municipis *multiestratègics amb orientació inclusiva* es combinen les dues aproximacions. La classificació dels municipis

segons les seves estratègies per desenvolupar polítiques de joventut adreçades a incidir en els eixos de desigualtat dona com a resultat una polarització de l'acció municipal. D'una banda, la majoria de municipis (34,9%) s'ubiquen en el grup de *multiestratègics amb orientació inclusiva*, tot i que cal matisar que en aquest cas la combinació d'estratègies és inferior que en les dues tipologies anteriors. D'altra banda, el grup amb menys activitat també té un pes força destacat en la distribució (29,6%) i, a més, es caracteritza per tenir una nul·la activitat en els àmbits vinculats als eixos de desigualtat (cosa que no passa en les altres dues tipologies, on els grups menys actius sí que duen a terme alguns programes concrets). En els punts intermedis, de baixa realització, hi ha una marcada especialització i, mentre que el 23,3% dels municipis mostra més acció en el desenvolupament d'estratègies adreçades a incidir en les desigualtats de gènere i en les situacions de violència masclista, el 12,1% tendeix a desenvolupar la seva acció quasi exclusivament en l'àmbit de la interculturalitat, i s'adreça, majoritàriament, a donar suport i acompanyament a joves nouvinguts o d'origen migrant i no tant a promoure relacions interculturals entre joves d'origens diversos.

Pel que fa a l'aplicació dels principis metodològics, que en aquesta publicació s'han vinculat amb models d'Administració relacionals (interdepartamentalitat, interinstitucionalitat i participació juvenil), hi ha una relació entre el percentatge de realització dels àmbits i l'aplicació dels principis d'interdepartamentalitat i interinstitucionalitat amb independència de l'orientació de les polítiques de joventut: els àmbits que més es realitzen són els que mostren alts graus de coordinació horitzontal i vertical. Com a excepció, els àmbits de foment de la participació i de l'associacionisme i la participació organitzada que, tot i tenir una elevada realització, mostren percentatges de coordinació horitzontal comparativament baixos i un elevat lideratge des de l'àrea o regidoria de joventut en solitari. De la mateixa manera, també en aquests dos àmbits es detecten percentatges inferiors de coordinació interadministrativa, i cal afegir a la llista l'àmbit de la cultura, que mostra un elevat percentatge de realització amb una forta interdepartamentalitat però un baixa interinstitucionalitat. Cal afegir que, en els àmbits on hi ha hagut una aposta de país impulsada des de la Generalitat (treball, gènere, mobilitat internacional i inclusió social) és on es detecten més col·laboracions interdepartamentals. A més, són els àmbits que més

han augmentat la seva realització per part de les administracions municipals. En tot cas, en el conjunt de polítiques municipals de joventut es detecta més tendència a la col·laboració interadministrativa que a la col·laboració horitzontal entre les àrees dels consistoris municipals. Pel que fa al principi de participació, segueix una lògica semblant i es dona principalment en els àmbits de més realització, sobretot en els afirmatius i amb mitjanes superiors quan s'orienten a la ciutadania (lleure, foment de la participació i associacionisme). Amb tot, destaca que en aquells àmbits que es desenvolupen a través d'una estratègia de país liderada per la Generalitat, si bé afavoreixen el desplegament de polítiques en l'àmbit municipal i la coordinació entre administracions, no sembla que tinguin un efecte positiu en la incorporació de la participació juvenil. Justament els àmbits que han estat impulsats des d'una planificació de país, tot i haver augmentat en la seva realització i tenir mitjanes elevades en la dedicació de recursos, mostren les distàncies més grans en l'aplicació de la participació juvenil. També es detecta una clara relació entre la participació juvenil i la percepció d'èxit de les polítiques de joventut i, tot i que la participació juvenil mostra com a norma general mitjanes més baixes respecte a la percepció d'èxit, segueixen un dibuix força semblant. En aquest sentit, tornen a ser les polítiques afirmatives les que mostren una distància menor entre les mitjanes de participació i les mitjanes de percepció d'èxit. Això apunta a dues possibles interpretacions, no excloents entre elles. La primera tindria a veure amb la concepció de la participació juvenil com un resultat de l'acció pública, entenent que com més joves prenen part en una activitat donada, més existosa és aquesta. Aquesta concepció estaria allunyada del concepte de participació com un procés on la persona jove pren part de manera activa i corresponsable de la política pública. Una segona interpretació es relaciona amb la idea que les polítiques amb resultats a curt termini tenen més percepció d'èxit, mentre que aquelles on els impactes són complexos, menys tangibles i de llarga temporalitat, la percepció d'èxit seria inferior.

Finalment, al llarg dels diferents capítols hem vist la forta associació que hi ha entre el desenvolupament de les polítiques de joventut municipals i les estructures de què es disposa per dur-les a terme. El fet que la **regidoria** sigui exclusiva, està significativament relacionat amb el desenvolupament d'estratègies d'elevada combinació en totes les tipologies



analitzades. Mentre que, quan no es disposa de regidoria de joventut hi ha percentatges significativament elevats en les estratègies de baixa o nul·la realització. Tanmateix, aquesta associació és inferior en el cas de les polítiques afirmatives on la no existència de regidoria té menys efectes que en el cas dels altres dos paradigmes. Al seu torn, els municipis amb regidoria compartida mostren comportaments diferents en funció del paradigma que s'empren. En primer lloc, tendeixen a una polarització en el desenvolupament dels àmbits orientats a les desigualtats juvenils, amb alts percentatges tant en el grup més actiu com en el de nul·la realització. En segon lloc, tendeixen a una baixa realització en polítiques afirmatives i amb una orientació cap a polítiques culturals. Pel que fa a les polítiques transicionals, se centren principalment en la informació i l'assessorament. En el cas de les **estructures tècniques**, se segueix una lògica semblant. Quan l'àrea o departament de joventut és exclusiu, hi ha més tendència a adoptar posicions actives i d'elevada combinació d'estratègies. En canvi, quan no existeix àrea o departament de joventut, es tendeix a la no realització. Així i tot, en termes generals, les diferències entre que les estructures tècniques siguin exclusives o compartides són mínimes i les posicions d'elevada i baixa realització mostren menys distància que en el cas de les estructures polítiques. Aquestes diferències apunten que són les estructures polítiques, sobretot quan són exclusives, les motivadores d'estratègies d'elevada intensitat. En el cas de les estructures tècniques, la fórmula adoptada no mostra una influència tan significativa, i és l'existència o no d'una àrea o departament formalment reconegut a l'organigrama municipal, allò que motiva el desenvolupament de polítiques de joventut en tots tres paradigmes. Pel que fa a la **dotació econòmica**, en tots tres paradigmes hi ha una clara associació en la disposició de recursos econòmics i l'adopció d'estratègies d'elevada realització. En tot cas, on es detecten menys diferències és en el desenvolupament d'estratègies basades en l'orientació i l'assessorament en els àmbits vinculats a les transicions juvenils. Així mateix, la **dotació en recursos humans** mostra influència quan es dona la circumstància que es disposa almenys d'un perfil tècnic o de coordinació, i menys quan es disposa únicament de perfils de dinamització o informació. En aquest darrer cas, només mostra una associació elevada quan es tracta dels àmbits orientats a incidir en els eixos de desigualtat. En els altres dos paradigmes la tendència és a desenvolupar estratègies de baixa realització i monoestratègiques. Per últim, en relació

amb l'**estructura territorial**, s'ha pogut veure com la mida del municipi, molt relacionada amb els recursos de què disposen els consistoris per desenvolupar polítiques en els àmbits que són propis de joventut, és un factor explicatiu de la capacitat que tenen per desenvolupar estratègies d'elevada realització i combinació d'estratègies. Les diferències es troben precisament en els municipis mitjans on hi ha més variabilitat en les estratègies seguides, que estarien influenciades pel tipus d'estructures polítiques i tècniques i per la seva dotació.

En conclusió, des d'una concepció àmplia en la qual la joventut s'entén com un procés de transició en què s'adquireixen els recursos, les habilitats i les condicions amb què s'afrontarà la vida adulta; i que, alhora, mostra unes dinàmiques que li són pròpies, cal que les polítiques de joventut se situïn al centre de les polítiques públiques i donin una resposta adaptada i imaginativa a les necessitats de les persones joves. Tanmateix, l'estudi ha posat en evidència que, tot i els esforços creixents per abordar els problemes juvenils des d'una òptica integral i orientada a la millora del benestar i les oportunitats d'emancipació juvenils, encara avui s'arrossega una tendència a desenvolupar polítiques de joventut perifèriques, que atenen la funció d'oferir espais de lleure i de realització cultural i identitària a les persones joves. Afortunadament, en els darrers anys sembla que els esforços per generar un discurs associat a unes polítiques de joventut orientades a combatre les desigualtats i a afavorir les transicions juvenils han anat influïnt en les diferents administracions catalanes. I, tot i les dificultats per posicionar les polítiques de joventut com l'eina estratègica que són, s'ha avançat en el treball orientat a mitigar les desigualtats juvenils.



## BIBLIOGRAFIA

ALEGRE, M. A. (coord.) (2010). "El règim de benestar juvenil a Catalunya. Fonts de benestar i oportunitats transicionals dels joves catalans". A: Secretaria de Joventut. *Pla nacional de joventut de Catalunya 2010-2020. Síntesi dels estudis d'avaluació realitzats per la Secretaria de Joventut*. Barcelona: Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya.

BENDIT, R. (2007). "Joventut i polítiques de joventut a Europa. Anàlisi comparativa de les polítiques nacionals de joventut en estats membres de la UE". A: *Joventut i polítiques de joventut. 25 aportacions*. Barcelona: Diputació de Barcelona, col·lecció Estudis, sèrie Igualtat i Ciutadania, núm. 9, p. 23-40.

BRUGUÉ, J. I CANAL, R. (2010). "Govern multi-nivell: dependència, interdependència o interdependència?". A: *Polítiques públiques dels municipis catalans*. Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer, p. 279-299.

BRUGUÉ, Q.; CANAL, R., I PAYA, P. (2015). "¿Inteligencia administrativa para abordar "problemas malditos"? El caso de las comisiones interdepartamentales". A: *Gestión y Política Pública*, núm. 24, p. 85-130.

CAMPILLO, C. (2013). "La administración municipal relacional y participativa. Cómo construir la identidad de las ciudades desde una perspectiva de comunicación neopública". A: *Revista de Comunicación de la SEECI*, núm. 30, p. 74- 93.

COMAS, D. (2007). "El futur de l'àmbit de la joventut: una política sectorial potent en l'eix central de les polítiques socials públiques". A: *Joventut i polítiques de joventut. 25 aportacions*. Barcelona: Diputació de Barcelona, col·lecció Estudis, sèrie Igualtat i Ciutadania, núm. 9, p. 61-65.

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT (2017). *Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat 2017-2010. Reptes, objectiu i actuacions*. Barcelona: Direcció General de Joventut, Departament de Treball, Afers socials i famílies, Generalitat de Catalunya.

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT (2013). *Pla nacional de joventut de Catalunya 2010-2020*. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya.

GOMÀ, R. i SUBIRATS, J. (coords.) (2017). *Canvi d'època i de polítiques públiques a Catalunya*. Barcelona: Crític, sccl.

MIRET, P. (coord.) (2008). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2007. Una anàlisi de les transicions educatives, laborals, domiciliars i familiars*. Barcelona: Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya, col·lecció Aportacions, núm. 37.

MONTES, P. (2008). *Polítiques locals de joventut. Criteris, eines i recursos*. Barcelona: Diputació de Barcelona, col·lecció Estudis, sèrie Igualtat i Ciutadania, núm. 4.

RESIDORI, C. et al. (2015). *Building Strategic Cooperation: The Implementation of Cross-Sectoral Youth Policy in Luxembourg. Findings from an Evaluation Study*. Report. Luxemburg: Universitat de Luxemburg.

SERRACANT, P. i FABRA, S. (2013). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2012. Una mirada global a les persones joves en temps de crisi*. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya, col·lecció Aportacions, núm. 52.

SERRACANT, P. i LLOPART, I. (2004). *Debats i lectures sobre polítiques de joventut*. Barcelona: Secretaria General de Joventut, Departament de Presidència, Generalitat de Catalunya, col·lecció Sinergia, núm. 7.

SOLER, R.; FABRA, S. i SERRACANT, P. (2017). "Implementing CSYP at the local level – An analysis of a decade promoting integrality in Catalan municipalities". A: *Needles in Haystacks. Finding a way forward for cross-sectoral youth policy*. Publicació del Consell d'Europa.

SUBIRATS, J. (dir.) (2005). *Perfils d'exclusió social urbana a Catalunya. Una aproximació qualitativa*. Barcelona: IGOP. Institut de Govern i Polítiques Públiques, Universitat Autònoma de Barcelona.

CATALUNYA. “*Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut.*” *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 5731 (8 octubre 2010).



## **ANNEX**





**TAULA 1. Principals indicadors sobre realització, mitjana d'importància, percepció d'èxit i participació juvenil per a cada àmbit (base de resposta: 645)**

Àmbit d'actuació	Realització %	Importància (mitjana)	Percepció d'èxit (mitjana)	Participació juvenil (mitjana)
Relacions internacionals i cooperació	58,2	4,5	4,6	4,2
Interculturalitat	49,0	5,6	5,6	5,0
Gènere	66,7	6,5	6,2	5,4
Inclusió social	56,2	6,7	6,1	5,1
Participació	83,5	7,7	7,0	7,0
Associacionisme i participació organitzada	79,3	7,7	7,2	7,2
Cultura	90,6	7,7	7,2	6,9
Lleure i esports	87,3	7,8	7,6	7,3
Salut	74,9	7,1	6,5	5,5
Treball	82,3	7,4	6,5	5,4
Habitatge	47,6	5,5	4,9	4,4
Educació	77,5	7,5	6,8	5,8
Mobilitat	41,3	6,2	5,9	5,3

Font: Elaboració pròpia

TAULA 2. Col·laboració amb altres administracions per a cada un dels àmbits de les polítiques de joventut. Resposta múltiple. Percentatge

Àmbit d'actuació	No hi ha existit col·laboració	Consell comarcal	Altres ajuntaments	Diputació	Coordinació territorial DGJ/ACJ	Serveis centrals DGJ/ACJ	Altres dept. de la Generalitat
Foment de la participació	24,2	55,5	16,4	14,9	17,2	6,1	0,6
Mobilitat	17,3	58,5	13,1	8,5	6,3	4,1	1,0
Associacionisme i participació organitzada	26,4	52,5	12,6	10,4	16,5	6,4	1,3
Relacions internacionals i cooperació	16,9	62,0	15,7	17,0	16,9	5,9	1,4
Interculturalitat	25,7	43,7	8,4	11,6	8,4	5,4	2,1
Lleure educatiu i esport	19,1	58,7	18,7	23,0	10,1	5,2	2,8
Cultura	22,2	48,3	16,8	33,0	8,9	4,8	2,9
Habitatge	25,3	50,6	9,7	6,2	4,4	2,7	4,2
Inclusió social	17,2	57,3	10,8	13,6	7,9	3,5	4,4
Gènere	10,9	62,0	8,8	21,5	12,8	7,7	6,7
Salut	9,6	62,2	12,1	28,1	11,8	6,7	7,6
Educació	16,2	56,3	13,0	22,4	9,7	6,7	10,2
Treball	8,0	72,9	12,6	15,0	10,5	5,7	11,2

Font: Elaboració pròpia

**TAULA 3. Col·laboració interdepartamental en cada un dels àmbits de les polítiques de joventut. Percentatge**

Tipus de col·laboració	Relacions internacionals i cooperació	Interculturalitat	Gènere	Inclusió social	Participació	Associacionisme i participació organitzada	Cultura	Lleure educatiu i esport	Salut	Treball	Habitatge	Educació	Mobilitat
Exclusivament des de l'àrea de joventut	35,8	12,8	15,0	7,7	31,6	33,0	8,7	19,8	21,5	15,2	13,3	14,8	23,0
Exclusivament des d'altres àrees	16,3	14,8	10,4	17,2	4,2	3,6	9,8	6,6	8,0	11,8	25,0	9,0	19,7
Conjuntament entre l'àrea de joventut i altres àrees	47,9	72,4	74,6	75,1	64,2	63,4	81,5	73,5	70,5	73,0	61,7	76,3	57,3
Base: realitzen algun tipus d'actuació en cada àmbit. Absolut	374	316	429	364	537	510	583	562	481	529	306	499	268

Font: Elaboració pròpia

TAULA 4. Variables de síntesi amb distribució percentual segons estratègies seguides en cada àmbit (base de resposta: 645). Percentatge

Variable	Categories	%
Polítiques de foment de la participació	Només projectes d'interlocució	11,3
	Només projectes de dinamització	23,8
	Només formació en participació	2,8
	Combina projectes d'interlocució i dinamització	27,7
	Combina programes formatius amb dinamització o interlocució	6,0
	Combina actuacions en els tres nivells	9,7
	No fa polítiques de participació substantives o només publicacions	18,9
	Només fa assessorament a entitats juvenils	10,6
	Només fa un tipus de programa a entitats (no assessorament)	10,0
	Combina dos tipus de suport però no fa convenis	17,2
Polítiques d'associacionisme	Combina dos tipus de suport i convenis de gestió	3,3
	Combina tres tipus de suport a entitats però no fa convenis	18,3
	Combina tres tipus de suport a entitats i fa convenis de gestió	6,1
	Combina quatre tipus de suport a entitats però no fa convenis	5,8
	Combina quatre tipus de suport a entitats i fa convenis	6,1
	Altres actuacions en associacionisme	0,2
	No fa polítiques d'associacionisme o només publicacions	22,4
	Només fa parcs ludicodidàctics	2,4
	Només fa activitats de lleure educatiu	14,1
	Només fa activitats esportives	13,9
Polítiques de lleure educatiu i esport	Combina activitats de lleure i parcs ludicodidàctics	5,0
	Combina activitats de lleure educatiu i esportives	23,9

	Combina activitats esportives i parcs ludicodidàctics	5,1
	Combina activitats de lleure, esportives i parcs ludicodidàctics	19,2
	Altres actuacions en lleure	1,8
	No fa polítiques de lleure o només publicacions	14,7
	Només fa polítiques d'oferta cultural	29,2
	Només fa polítiques d'accés a la cultura o de creació cultural (un tipus de programa)	6,0
	Combina polítiques de promoció de la creació i oferta cultural	22,3
	Combina polítiques d'accés amb oferta cultural o creació cultural	8,9
	Combina polítiques d'accés, creació i oferta cultural	24,2
	No fa polítiques culturals o només publicacions	10,4
	Només fa orientació/assessorament a joves	12,2
	Només fa projectes en un àmbit de la salut (i no fa orientació)	12,3
	Combina orientació i treballa programes en una sola temàtica	11,4
	Combina orientació i treballa en dues temàtiques	8,6
	No fa orientació/assessorament i treballa en dues o tres temàtiques	4,9
	Combina orientació/assessorament i treballa en tres temàtiques	19,0
	Altres actuacions en salut	1,9
	No fa polítiques de salut o només publicacions	29,6
Polítiques de cultura		
Polítiques de salut		

Font: Elaboració pròpia

TAULA 5. Distribució dels grups de municipis d'acord amb les seves estratègies en polítiques afirmatives segons les variables sobre estructura (base de resposta: 645. No hi figuren els NS/NC). Percentatge en fila.

Variable	Categoria	Multiestratègics amb perspectiva afirmativa integral	Actius mono-estratègics orientats a la ciutadania	Mono-estratègics de baixa realització	Actius mono-estratègics orientats a la cultura	Sense orientació afirmativa	Base
Hi ha regidoria de joventut	Sí, hi ha una regidoria exclusivament de joventut	29,4	18,0	22,7	23,2	6,7	195
	Sí, hi ha una regidoria de joventut i altres matèries	19,5	12,2	29,2	22,1	17,0	395
	No	7,5	5,7	28,3	9,4	49,1	54
Hi ha estructura administrativa	Sí, hi ha un àrea o departament exclusiu de joventut	35,0	19,7	18,2	23,4	3,6	141
	Sí, hi ha una àrea o departament de joventut compartit amb altres matèries	28,4	15,3	26,1	20,3	9,9	240
	No hi ha cap estructura administrativa dedicada a joventut	9,9	8,8	32,0	21,1	28,2	260
Amb partida pressupostària específica per a polítiques de joventut	Sí	26,6	17,4	26,4	22,3	7,3	413
	No	12,2	6,1	28,3	20,0	33,5	231
Existència de professionals de joventut i tipus	Sense personal o només un perfil administratiu	7,2	7,2	27,8	19,1	38,7	195
	Mínim un tècnic/a o coordinador/a	29,2	16,0	25,8	22,1	6,9	407
	Només perfils administratius o dinamitzador/a	11,9	16,7	35,7	26,2	9,5	43

de 0 a 499 habitants	11,4	6,6	36,5	15,6	29,9	213
de 500 a 1.999 habitants	15,2	12,9	29,8	28,1	14,0	170
de 2.000 a 4.999 habitants	20,8	21,7	26,7	25,8	5,0	104
de 5.000 a 9.999 habitants	25,7	21,6	23,0	27,0	2,7	64
de 10.000 a 19.999 habitants	46,9	22,4	6,1	20,4	4,1	43
de 20.000 a 49.999 habitants	60,0	14,3	14,3	8,6	2,9	30
de 50.000 a 99.999 habitants	83,3	16,7				11
Més de 100.000 habitants	80,0	10,0		10,0		8
Percentatge de cada grup	21,5	13,4	27,1	21,4	16,6	645

Font: Elaboració pròpia



**TAULA 6. Variables de síntesi de les estratègies seguides en els àmbits de transició (base de resposta: 645). Percentatge**

<b>Estratègies</b>	<b>Categories</b>	<b>%</b>
Estratègies en l'àmbit educatiu	Només fa orientació/assessorament en educació	12,1
	Només fa un tipus de programa (no orientació)	10,2
	Combina orientació i un programa	20,1
	Combina entre dos i tres tipus de programa (no orientació)	4,9
	Combina orientació i entre dos i tres tipus de programa	19,0
	Combina orientació i quatre tipus de programa	5,0
	Combina tot o orientació i assessorament i cinc tipus de programa	1,9
	Altres actuacions en l'àmbit educatiu	1,2
	No fa polítiques d'educació o només publicacions	25,6
	Només fa orientació/assessorament sobre ocupació per a joves	18,1
Estratègies en l'àmbit del treball	Només fa un tipus d'actuació (no orientació/assessorament)	8,3
	Combina dos tipus de projectes/actuacions	18,7
	Combina tres tipus de projectes/actuacions	12,9
	Combina quatre o cinc tipus de projectes/actuacions	12,9
	Ho fa tot	6,0
	Altres actuacions en treball	1,2
	No fa polítiques de treball o només publicacions	21,9

	Només fa un tipus de programa (no informació ni difusió)	7,1
	Només un programa: orientació/assessorament o programes internacionals	15,5
	Combina difusió de programes i orientació sobre sortides professionals i educatives	13,1
Estratègies en l'àmbit internacional	Combina diferents tipus de programes per marxar a l'estranger, però cap programa per al retorn	10,6
	Combina programes per marxar a l'estranger i per al retorn	5,0
	Altres actuacions en internacional	1,0
	No fa polítiques d'internacional o només publicacions	47,6
	Només fa orientació/assessorament a joves sobre habitatge	18,7
	Només fa un tipus de programa d'habitatge (no orientació)	7,9
	Combina orientació/assessorament o servei d'intermediació i un altre tipus	6,0
	Combina orientació i espai d'intermediació	3,1
	Combina orientació i intermediació i entre dos i tres tipus de programa	3,3
	Combina intermediació i/o orientació, ajuts econòmics i almenys una mesura per generar oferta en habitatge	3,2
Estratègies en l'àmbit de l'habitatge	Altres actuacions en habitatge	1,7
	No fa polítiques d'habitatge o només publicacions	56,1

Font: Elaboració pròpia

**TAULA 7. Distribució dels grups de municipis d'acord amb les seves estratègies en polítiques de transició segons variables sobre estructura (base de resposta: 645. No hi figuren els NS/NC). Percentatge en fila**

Variable	Categoria	Alta incidència en les transicions	Diversitat d'estratègies però de baixa intensitat	Centrats en l'orientació i l'assessorament	Sense orientació a les transicions	Base
Hi ha regidoria de joventut	Si, hi ha una regidoria exclusivament de joventut	32,8	14,4	34,9	17,9	195
	Si, hi ha una regidoria de joventut i altres matèries	16,2	15,4	39,5	28,9	395
	No	5,6	14,8	18,5	61,1	54
Hi ha estructura administrativa	Si, hi ha una àrea o departament exclusiu de joventut	39,0	19,9	33,8	7,4	141
	Si, hi ha una àrea o departament de joventut compartit amb altres matèries	26,1	19,8	35,1	18,9	240
Hi ha partida pressupostària específica per a polítiques de joventut	No hi ha cap estructura administrativa dedicada a joventut	6,7	9,2	38,4	45,8	260
	Si	28,1	17,9	35,6	18,4	413
Existència de professionals de joventut i tipus	No	6,5	9,5	37,7	46,3	231
	Sense personal o només un perfil administratiu	6,2	7,2	29,7	56,9	195
	Mínim un tècnic/a o coordinador/a	26,8	18,7	40,5	14,0	407
	Només perfils administratius o dinamitzador/a	23,3	16,3	25,6	34,9	43

	de 0 a 499 habitants	1,4	11,3	36,6	50,7	213
	de 500 a 1.999 habitants	12,9	14,7	42,4	30,0	170
	de 2.000 a 4.999 habitants	24,0	17,3	40,4	18,3	104
	de 5.000 a 9.999 habitants	39,1	18,8	35,9	6,3	64
	de 10.000 a 19.999 habitants	55,8	16,3	27,9		43
	de 20.000 a 49.999 habitants	60,0	23,3	16,7		30
	de 50.000 a 99.999 habitants	72,7	9,1	18,2		11
	Més de 100.000 habitants	75,0	25,0			8
	Percentatge de cada grup	20,3	15,0	36,3	28,4	645

Font: Elaboració pròpia

**TAULA 8. Variables de síntesi de les estratègies seguides en els àmbits orientats als eixos de desigualtat (base de resposta: 645). Percentatge**

<b>Estratègies</b>	<b>Categories</b>	<b>%</b>
Estratègies en l'àmbit de la interculturalitat	Només un tipus de programa adreçat a població jove nouvinguda	6,1
	Només un tipus de programa per reforçar relacions interculturals	18,4
	Combina almenys dos tipus de programa, però cap d'adreçat a població jove nouvinguda	6,4
	Combina diferents tipus de programes tant d'interculturalitat com adreçats a joves nouvinguts	13,1
	Ho fa tot	0,7
	Altres actuacions en interculturalitat	1,1
Estratègies en l'àmbit del gènere	No fa polítiques d'interculturalitat o només publicacions	54,2
	Només fa projectes per l'abordatge de la violència masclista o de foment de la igualtat (un sol tipus)	15,9
	Només fa formació en l'àmbit d'igualtat de gènere per a joves	12,9
	Combina projectes de foment de la igualtat, abordatge de violències masclistes i formació	12,2
	Combina projectes de foment de la igualtat i abordatge de violències	9,3
	Combina projectes de formació a joves amb projectes de foment de la igualtat o de violència masclista	4,4
Estratègies en l'àmbit de la inclusió	Altres actuacions en gènere	2,7
	No fa polítiques de gènere o només publicacions	42,6
	Només fa projectes adreçats a joves en risc d'exclusió	17,8
	Només fa projectes d'igualtat d'oportunitats	16,3
	Combina projectes per joves en risc d'inclusió i d'igualtat d'oportunitats	10,9
	Altres actuacions en inclusió	0,9
	No fa polítiques d'inclusió o només publicacions	54,2

	Només fa actuacions per facilitar l'accés dels joves al transport públic	14,4
	Només fa actuacions per potenciar l'ús del transport públic en relació amb l'oci nocturn	12,4
Estratègies en l'àmbit de la mobilitat territorial	Combina projecte d'accés al transport públic i per potenciar el seu ús en relació amb l'oci nocturn	7,2
	Altres actuacions en mobilitat	1,0
	No fa polítiques de mobilitat o només publicacions	65,0

Font: Elaboració pròpia

**TAULA 9. Distribució dels grups de municipis d'acord amb les seves estratègies en polítiques orientades als eixos de desigualtat juvenil segons variables sobre estructura (base de resposta: 645. No hi figuren els NS/NC). Percentatge en fila.**

Variable	Categoria	Multiestrètics amb orientació inclusiva	Monoestrètics orientats al gènere	Monoestrètics orientats a la interculturalitat	Sense orientació inclusiva	Base
Hi ha regidoria de joventut	Sí, hi ha una regidoria exclusivament de joventut	41,8	28,4	12,9	17,0	195
	Sí, hi ha una regidoria de joventut i altres matèries	33,9	21,5	12,9	31,6	395
	No	16,7	20,4	1,9	61,1	54
Hi ha estructura administrativa	Sí, hi ha una àrea o departament exclusiu de joventut	51,1	26,3	12,4	10,2	141
	Sí, hi ha una àrea o departament de joventut compartit amb altres matèries	38,9	24,9	15,4	20,8	240
	No hi ha cap estructura administrativa dedicada a joventut	23,9	20,7	9,5	46,0	260
Hi ha partida pressupostària específica per a polítiques de joventut	Sí	39,0	29,1	12,8	19,1	413
	No	27,8	13,0	10,4	48,7	231
Existència de professionals de joventut i tipus	Sense personal o només un perfil administratiu	19,1	20,1	9,3	51,5	195
	Mínim un tècnic/a o coordinador/a	42,3	25,1	12,8	19,9	407
	Només perfils administratius o dinamitzador/a	37,2	23,3	16,3	23,3	43

	de 0 a 499 habitants	17,4	19,2	12,0	51,5	213
	de 500 a 1.999 habitants	28,1	28,1	13,5	30,3	170
	de 2.000 a 4.999 habitants	44,2	22,5	15,0	18,3	104
	de 5.000 a 9.999 habitants	47,3	33,8	13,5	5,4	64
	de 10.000 a 19.999 habitants	61,2	22,4	12,2	4,1	43
	de 20.000 a 49.999 habitants	71,4	20,0	8,6		30
	de 50.000 a 99.999 habitants	83,3	16,7			11
	Més de 100.000 habitants	90,0	10,0			8
	Percentatge de cada grup	34,9	23,4	12,1	29,6	645

Font: Elaboració pròpia





## **ALTRES TÍTOLS PUBLICATS EN AQUESTA COL·LECCIÓ**

1. **JOVES ENTRE DOS SEGLES.** Francesc-Marc Àlvaro. 1998
2. **NOUS OBJECTIUS PER A L'EDUCACIÓ-INFORME DELORS.** Enric Masllorens. 1998
3. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA.** Gabise, SA. 1999
4. **JOVES I PARTICIPACIÓ A CATALUNYA.** Fundació Ferrer i Guàrdia. 1999
5. **20 ANYS DE PARTICIPACIÓ DEMOCRÀTICA. 20È ANIVERSARI DEL CONSELL NACIONAL DE LA JOVENTUT DE CATALUNYA.** CNJC. 1999
6. **ESTUDI DE COMPORTAMENT DELS JOVES ESTUDIANTS DE BARCELONA.**  
Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat. 1999
7. **LA VIOLÈNCIA COM A RECURS I COM A DISCURS.** Manuel Delgado. 1999
8. **ELS JOVES CATALANS EN EL 2011. ELS CANVIS QUE VÉENEN.** Centre d'Estudis Demogràfics. 2000
9. **ELS JOVES CATALANS I L'HABITATGE.** Carme Trilla i Institut DEP. 2000
10. **L'ENTORN QUOTIDIÀ DELS ADOLESCENTS AMB MALALTIES CRÒNIQUES.**  
Joan Carles Surís, Russell Viner i Robert W. Blum. 2000
11. **TREBALL, VALORS I CANVI. LES RUPTURES EN LA PRECARIETAT.** Daniel Ortiz i Iván Miró. 2001
12. **GENERACIÓ @. LA JOVENTUT AL SEGLE XXI.** Carles Feixa. 2001
13. **JUGAR TREBALLANT, TREBALLAR JUGANT: LES IDENTITATS JUVENILS I EL DEBAT SOBRE OCUPACIÓ I OCIOSITAT.** Robert G. Hollands. 2001
14. **ELS CONTEXTOS CANVIANTS DE LA JOVENTUT AL SEGLE XXI.** Andy Furlong i Fred Cartmel. 2001
15. **MIGRACIONS INTERNACIONALS I POBLACIÓ JOVE DE NACIONALITAT ESTRANGERA A CATALUNYA.** Centre d'Estudis Demogràfics. 2001

16. **DE LES OPORTUNITATS DESIGUALS A LA MANCA IGUALITÀRIA D'OPORTUNITATS.** Les dimensions de gènere del canvi social i la joventut a Europa. Lynne Chisholm. 2001
17. **ELS TÈCNICS EN LA POLÍTICA DE JOVENTUT DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA CATALANA.** Pere Soler(coord.), Albert Bayot, Anna Planas i Josep Vila. 2002
18. **JOVENTUT, OKUPACIÓ I POLÍTiques PÚBLIQUES A CATALUNYA.** Ricard Gomà (coord.). 2003
19. **ENQUESTA ALS JOVES DE CATALUNYA 2002 –AVANÇAMENT DE RESULTATS–.** Joaquim Casal, Maribel García, Rafael Merino i Miguel Quesada. 2003
20. **LA IMMIGRACIÓ I EL TREBALL INTERCULTURAL A LES ENTITATS D'EDUCACIÓ EN EL LLEURE DE CATALUNYA.** Diego Herrera, Bernat Albaigés i Mercè Garet. 2003
21. **CULTURA JUVENIL I GÈNERE.** Roger Martínez. 2003
22. **EL TERRITORI I LA MOBILITAT MIGRATÒRIA DELS JOVES A CATALUNYA.** Juan Antonio Mòdenes i Joaquim Recaño. 2003
23. **ELS JOVES CATALANS I L'HABITATGE, 1999-2003.** Institut DEP. Carme Trilla. 2003
24. **CRISI DEL TREBALL I EMERGÈNCIA DE NOVES FORMES DE SUBJECTIVITAT LABORAL EN ELS JOVES.** Bernat Albaigés (dir.). 2004
25. **EMANCIPACIÓ DOMICILIÀRIA, LABORAL I FAMILIAR DELS JOVES A CATALUNYA.** Pau Miret. 2004
26. **ELS NOUS RURALS DEL PALLARS SOBIRÀ.** Eva Lluvích i Mònica Ortega. 2004
27. **LA SOBREQUALIFICACIÓ ENTRE ELS JOVES CATALANS.** Pau Serracant. 2005
28. **JOVES ADULTS I POLÍTiques DE JOVENTUT A EUROPA.** Premi Joventut 2003. Juan Manuel Patón. 2005
29. **ELS COMPORTAMENTS ALIMENTARIS DELS I LES JOVES EN EL PROCÉS D'EMANCIPACIÓ.** Elena Espeitx (dir.). 2006
30. **ADOLESCÈNCIA FEMENINA I RISC SOCIAL.** Premi Joventut 2005. Anna Berga. 2007
31. **LA INFLUÈNCIA DE L'EDAT EN EL COMPORTAMENT ELECTORAL A CATALUNYA.** Raül Tormos. 2007
32. **IDENTITAT, INTEGRACIÓ I ESCOLA. ELS JOVES D'ORIGEN MARROQUÍ A LA PERIFÈRIA DE BARCELONA.** Premi Joventut 2006. Jordi Pàmies. 2008

33. **PARTICIPACIÓ, POLÍTICA I JOVES.** Una aproximació a les pràctiques polítiques, la participació social i l'afecció política de la joventut catalana. Isaac González, Jordi Collet i Josep Sanmartín. 2008
34. **FER-SE ADULT. SOCIOLOGIA COMPARADA DE LA JOVENTUT A EUROPA.** Cécile Van de Velde. 2008
35. **LES TRANSICIONS DE LA VIDA ADULTA EN EL CONTEXT DE LA GLOBALITZACIÓ.** Carles Simó. 2008
36. **UNA NOVA ESCENA DEL DRAMA ENTRE VELL I JOVE / NEW PERFORMANCE OF THE OLD VS. YOUNG DRAMA.** Zygmunt Bauman. 2008
37. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2007.** Pau Miret, Antoni Salvadó, Pau Serracant i Roger Soler. 2008
38. **CATALAN YOUTH SURVEY -2007 EDITION-**. Pau Miret, Antoni Salvadó, Pau Serracant i Roger Soler. 2009
39. **ESTRATÈGIES, TRAJECTÒRIES I APORTACIONS DE JOVES TRANS, LESBIANES I GAIS.** Gerard Coll-Planas, Gemma Bustamante i Miquel Missé. 2009
40. **STRATEGIES, TRAJECTORIES AND CONTRIBUTIONS OF YOUNG TRANSEXUALS, LESBIANS AND GAYS.** Gerard Coll-Planas, Gemma Bustamante i Miquel Missé. 2010
41. **JOVES D'ORIGEN IMMIGRANT A CATALUNYA. NECESSITATS I DEMANDES.** Una aproximació sociològica. Amado Alarcón i Rosa Alcalde. 2010
42. **THE NEEDS AND DEMANDS OF YOUNG PEOPLE OF IMMIGRANT ORIGINS IN CATALUNYA.** A sociological approximation. Amado Alarcón i Rosa Alcalde. 2010
43. **LLENGUA I JOVES.** Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana. Joan Pujolar, Isaac González, Anna Font i Roger Martínez. 2010
44. **CONDICIONS DE VIDA I HÀBITS SOCIALS DE LA JOVENTUT DE CATALUNYA.** Cristina Sánchez. 2010
45. **MITJANS DE COMUNICACIÓ I JOVES.** Anàlisi de la situació, mecanismes d'intervenció i decàleg per a un tractament informatiu adequat de les persones joves. Mònica Figueras i Marcel Mauri. 2010
46. **CULTURA I JOVES II.** Hàbits culturals i polítiques públiques. Xavier Fina, Martí Comas, Marta Domènech, Sònia Marzo i Carles Spà. 2010
47. **SALUT I JOVES.** Dels contextos i les pràctiques de risc a les polítiques de promoció de la salut. Josep Espluga (coord.). 2010

48. **GENERACIÓ “NI-NI”, ESTIGMATITZACIÓ I EXCLUSIÓ SOCIAL.** Gènesi i evolució d'un concepte problemàtic i proposta d'un nou indicador. Pau Serracant i Melendres. 2012
49. **LA PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL DE L'ACCIÓ COMUNITÀRIA.** Aportacions d'un estudi de cas. Premi Joventut 2010. Marta Ballester i Frago. 2013
50. **MOVIMENTS SOCIALS I JOVES ACTIVISTES.** Una aproximació qualitativa de la participació de la joventut en organitzacions polítiques no convencionals. Jordi Mir Garcia (coord.). 2013
51. **DEMOCRÀCIA, PARTICIPACIÓ I JOVENTUT.** Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011. Roger Soler i Martí. 2013
52. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2012.** Una mirada global a les persones joves en temps de crisi. Pau Serracant i Melendres i Saleta Fabra i Anton. 2013
53. **LA NOVA PAGESIA: RELLEU GENERACIONAL EN EL MARC D'UN NOU PARADIGMA AGROSOCIAL.** Neus Monllor i Rico. 2015
54. **TIC I JOVES.** Reflexions i reptes per al treball educatiu. Ariadna Fernández-Planells, Maria-José Masanet i Mònica Figueraz-Maz. 2016
55. **LA PARTICIPACIÓ CULTURAL DE LA JOVENTUT CATALANA 2001-2015.** Antonio Ariño Villarroya i Ramón Llopis Goig. 2016
56. **MARXAR PER TORNAR.** L'adquisició de competències professionals en l'emigració internacional de les persones joves. Neus Alberich i González, Clara Rubio i Ros i Pau Serracant i Melendres. 2016

ISBN 978-84-393-9810-3



**COL·LECCIÓ**  
**APORTACIONS**

Una aproximació sintètica a la situació  
i les necessitats de la joventut a Catalunya

El col·lectiu juvenil ha estat analitzat i descrit des de diverses perspectives que, tot i no ser necessàriament excloents entre si, plantegen un focus d'intervenció diferent en l'atenció a les necessitats juvenils. Els poders públics, en els seus diferents nivells administratius, han de donar resposta als problemes juvenils en un context complex i avesat al canvi i, en aquest context, són els consistoris municipals els que treballen des de la proximitat i amb més capacitat per generar respostes integrals i, alhora, personalitzades a les necessitats de les persones joves.

Aquesta publicació ofereix una anàlisi de les estratègies que desenvolupen els municipis en l'atenció a joves a partir de les dades de l'Enquesta a municipis i comarques de Catalunya. També fa una tipologia dels municipis catalans segons la seva capacitat per desenvolupar polítiques de joventut des de la complexitat i la diversitat d'estratègies i sota tres perspectives d'intervenció diferents que tenen en compte diferents concepcions de l'etapa juvenil.



Generalitat de Catalunya  
**Departament de Treball,  
Afers Socials i Famílies**